Ազգ
Azg armenian daily
1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1998 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ #161 (1664)

Նման շոգը Հայաստանի համար հազվադեպ երեւույթ է

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանում օգոստոսի համար աննախադեպ շոգ է հաստատվել. կիրակի օրն, օրինակ, ջերմաչափի սնդիկի սյունը Երեւանում կեսօրին հասել է 41 աստիճանի: Պակաս շոգ չէ նաեւ հանրապետության մյուս շրջաններում:

Եղանակի նման շեղումները ՀՀ հիդրոօդերեւութաբանության վարչության պետ Գենադի Կոջոյանը բացատրում է Արաբական անապատից եւ Միջերկրական ծովից փչող օդային զանգվածների հարավարեւմտյան հոսանքների ազդեցությամբ:

Նրա ասելով, օգոստոս ամսին օդի նման բարձր ջերմաստիճանը հազվադեպ երեւույթ է: Այս ժամանակահատվածում նման շոգ Հայաստանում չի դիտվել վերջին 100-120 տարվա ընթացքում:

Գերատեսչության ղեկավարը նշեց, որ առաջիկա օրերին, չնայած ջերմաստիճանի ոչ մեծ անկմանը (2-3 աստիճան) շոգը կպահպանվի: Ջերմաստիճանի որոշ անկում է սպասվում սեպտեմբերի 3-ից: Իսկ ընդհանուր առմամբ, ըստ օդերեւութաբանների կանխատեսումների, օդի ջերմաստիճանը սեպտեմբերին սպասվում է նորմայի սահմաններում:

ՇՈԳ

Երեւանում, Արմավիրում եւ Արարատում հետաձգվեց ուսումնական տարին

Սիդա Թոփուզյան. «Դպրոցը պետք է ինքնավար, ինքնուրույն լինի»

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Օգոստոսի 31-ին ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարար Լեւոն Մկրտչյանը հատուկ հրաման է արձակել, ուր մասնավորապես ասված է. «Նկատի ունենալով հանրապետության հարթավայրային տարածքներում սկսված սաստիկ շոգը, Երեւան քաղաքի, Արարատի եւ Արմավիրի մարզերի դպրոցներում ուսումնական գործընթացն սկսել սեպտեմբերի 7-ից: Բաց թողնված դասաժամերը լրացնել հետագա պարապմունքների ընթացքում» (հանրապետության մյուս մարզերի բոլոր դպրոցներում ուսումնական տարին սովորականի պես պետք է սկսվի սեպտեմբերի 1-ին):

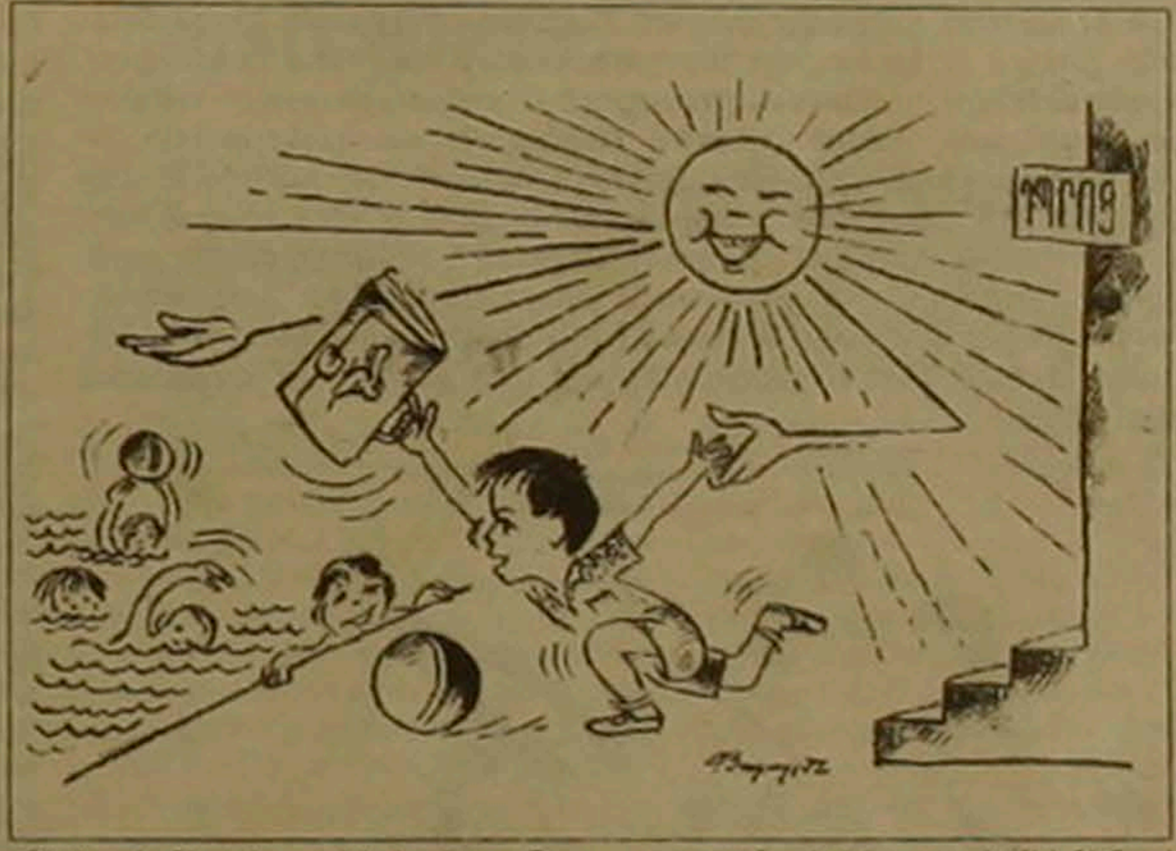

Փոխնախարար Սիդա Թոփուզյանը, որի վրա էլ դրված է վերոհիշյալ հրամանի կատարման հսկողությունը, հայտնեց, որ այժմ հանրապետությունում ունենք 1347 դպրոց. բոլոր տնօրենների եւ այլ ղեկավարների նշանակման հարցերը լուծված են: Որոշ դպրոցներում առանձին առարկաների ուսուցիչների պահանջ կա, հենց միայն օգոստոսի 31-ին նշանակվել է 14 նոր ուսուցիչ: Մի շարք մարզերի պահանջներից ելնելով, բուհերի 4-րդ, 5-րդ կուրսերի տասնյակ ուսանողներ փոխադրվում են անհատական գրաֆիկի, որպեսզի անցնեն ուսուցչական աշխատանքի: Նույն նկատառումով, մարզերի հայտերի հիման վրա, պետպատվերի կարգով եւ պայմանագրային հիմունքներով ուսանողներ են ընդունվում բուհեր, որպեսզի «ավարտելուց հետո նվազագույնը երեք տարով մեկնեն տեղերը եւ զբաղվեն ուսուցչությամբ»: Տիկին փոխնախարարը տեղեկացրեց, որ նախորդ ուսումնական տարվա համեմատությամբ հանրապետությունում չեն պակասել ոչ դպրոցների, ոչ դասարանների եւ ոչ էլ նույնիսկ առաջին դասարանցիների ընդհանուր թվաքանակները:

Տես ▶ էջ 3

ՇՐՋԱՆ

Շեւարդնաձեն միջնո՞րդ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերություններում

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքական թերթերն օգոստոսի 31-ին գրում են, թե Հայաստանի արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը հայկական հեռուստատեսության «Հինգշաբթի» ծրագրով անդրադարձել է Թբիլիսի եւ Թեհրան կատարած իր այցելություններին, ասել է, թե Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեին խնդրել է միջնորդ դառնալ Հայաստանի ու Թուրքիայի հարաբերությունների բարելավման համար: Թերթերը նշում են նաեւ, որ Օսկանյանը դիտել է տվել, որ Սուփսի նոր ճանապարհի համար հնարավոր չէ Հայաստանին հաշվի չառնել: Վրաստանը լավ հարաբերություններ ունի Թուրքիայի ու Ադրբեջանի հետ, իսկ Հայաստանը չունի, ուստի Հայաստանի համար դժվար է այդ երկրներին բացատրել, թե դյուրին չէ ծրագիրն իրագործել առանց Հայաստանի մասնակցության: Թերեւս Վրաստանը կարողանա միջնորդի դեր կատարել, ինչի առթիվ էլ Օսկանյանը դիմել է Շեւարդնաձեին:

Ըստ Ստամբուլի «Մարմարայի» թուրքական թերթերը Օսկանյանի արտահայտությունը որակել են որպես Թուրքիայի նկատմամբ դրական կամ զիջողական քայլ: «Նույնիսկ «Թյուրքիե» թերթն այդ լուրի համար օգտագործել է «Հայաստանը կարգի է գալիս» խորագիրը», գրում է «Մարմարան»:

Նշվում է նաեւ, որ Օսկանյանը, խոսելով Իրանի հետ Հայաստանի հարաբերությունների մասին, հայտնել է, որ Իրանը Ղարաբաղյան հարցում անկողմնակալ դիրքորոշում որդեգրեց առաջին իսկ օրից, իսկ Թուրքիան, դժբախտաբար, նույնը չի արել: Այն հարցին, թե Քոչարյանի քաղաքականությունն արդյո՞ք չի դժվարացնում Հայաստանի ու Թուրքիայի միջեւ սահմանների բացումը, Օսկանյանը պատասխանել է, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի օրոք ավելի մեղմ քաղաքականություն էր վարվում, բայց սահմանը դարձյալ փակ էր:

Փոխվեց Մինսկի խմբի ամերիկացի համանախագահը

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ներկայումս փոփոխություններ են տեղի ունենում Մինսկի խմբի համանախագահության կազմում: Այս մասին տեղեկացրել է ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը: ԱՄՆ-ն համանախագահությունում կներկայացնի Դոնալդ Կայզրը՝ պետդեպարտամենտի կադրային դիվանագետ: Մինսկի խմբում ԱՄՆ նախկին ներկայացուցիչը նշանակվել է դեսպան Մալայզիայում:

ՀՀ արտգործնախարարը գտնում է, որ այս փոփոխությունները որեւէ ազդեցություն չեն ունենա ընդհանուր տեսակետների վրա, սակայն փոքր-ինչ կդանդաղեցնեն բանակցային գործընթացը, քանի որ որոշակի ժամանակ կպահանջվի, որպեսզի նոր մարդիկ ծանոթանան գործընթացներին:

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացում, ըստ Վ. Օսկանյանի, որոշ ակտիվացում կարելի է սպասել ընթացիկ տարվա նոյեմբերին, երբ կլուծվեն Մինսկի խմբի համանախագահության ներքին խնդիրները եւ կավարտվեն Ադրբեջանի նախագահական ընտրությունները:

Քլինթոնն այսօր ժամանում է Մոսկվա՝ նեցուկ կանգնելու Ելցինին եւ ռուսական բարեփոխումներին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, ՌՈՅԹԵՐ: Մարթայի այգի կոչված կղզում անսովոր եւ անհանգիստ արձակուրդ անցկացնելուց հետո կիրակի օրը նախագահ Բիլ Քլինթոնը վերադարձավ Վաշինգտոն եւ սկսեց պատրաստվել իր մոսկովյան այցելությանը: Թեեւ մի պահ նա երկմտանքի մեջ էր, սակայն նախագահ Ելցինին զորակցելու անհրաժեշտությունը նրան ստիպեց երեկ հետմիջօրեին ճանապարհ ելնել: Մ. Նահանգների նախագահն այսօր ժամանի Մոսկվա, Ռուսաստանի համար այս ճակատագրական պահին, երբ ֆինանսական ճգնաժամը աննախադեպ հարվածներ է հասցրել ոչ միայն այս հսկա երկրին, այլեւ բազմաթիվ ուրիշ երկրների:

Դեռեւս Վաշինգտոնում եղած ժամանակ նախագահ Քլինթոնը հասցրեց հեռախոսով զրուցել Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերի եւ Գերմանիայի կանցլեր Հելմուտ Քոլի հետ: Վերջիններս համակարծիք են Քլինթոնին. Ռուսաստանը չպետք է ետ կանգնի տնտեսական բարեփոխումների ծրագրերից: Արեւմտյան երկրների կողմից մեծ պատրաստակամություն կա Ռուսաստանին ֆինանսապես օգնելու, եթե վերադարձ չկատարվի դեպի հրամայական տնտեսություն, ինչը պահանջվում է Պետդումայում կոմունիստական եւ մյուս ձախ ուժերի կողմից: Եվ արդեն անցյալ ուրբաթ օրը հայտնի էր, որ Միջազգային արժութային հիմնադրամն ու Մ. Նահանգները սառեցնելու են Մոսկվային 23 մլրդ դոլարի օգնության ֆոնդից հետագա վճարումները, մինչեւ որ հստակ դառնա, թե որ ուղղությամբ են գնալու բարեփոխումները:

«Ես միայն կոչ կարող եմ ուղղել Ռուսաստանի կառավարությանը շարունակելու բարեփոխումների ուղին, որքան էլ որ այն դժվար լինի», հայտարարել էր Գերմանիայի ֆինանսների նախարար Թեո Վայգելը, մինչդեռ Մ. Նահանգների գանձային փոխքարտուղար Լոուրընս Սամըրզը հայտարարել էր. «Այս կետում կարեւորը ոչ թե խոսքերն են, այլ այն գործողությունները, որոնք կձեռնարկվեն ռուսների կողմից»:

Արդարեւ, ամերիկացիները զգուշությամբ ընդունեցին վարչապետի պաշտոնակատար Վիկտոր Չեռնոմիրդինի եւ Պետդումայի ստորին պալատի միջեւ կիրակի օրը կայացած համաձայնության մասին լուրերը: «Պետք է դեռ տեսնել, թե երբ է Չեռնոմիրդինը հաստատվելու իր պաշտոնում, ինչ կառավարություն է հաստատվում եւ ինչ ծրագրեր են առաջարկվում», հայտարարեց Մեծ Բրիտանիայի վարչապետի մամլո խոսնակը: Այնուամենայնիվ, դեռեւս չի ծրագրվում Մեծ յոթնյակի արտահերթ նիստ: Ըստ երեւույթին, նման քայլի կդիմվի միայն Քլինթոնի մոսկովյան շփումներից հետո, ուր, արեւմտյան ուժերը հույս ունեն, հստակ կդառնա Ռուսաստանի հետեւելիք հետագա ուղին:

Կիպրոս. Դենքթաշն ու Ջեմը միայն համադաշնություն են ընդունում

Նիկոսիայում լույս տեսնող «Սայփրըս Ուիքլի» թերթի խմբագիր Ջորջ Տեր-Բարթողը երեկ մեզ հեռախոսով հաղորդեց.

Կիպրոսի գրավյալ մաս այցելած Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմն ու գրավյալ մասի ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշը միացյալ մամլո ասուլիսի ընթացքում հայտարարեցին, որ իրենք Կիպրոսի թնջուկի լուծումը տեսնում են Կիպրոսի 2 մասերի միջեւ հավասարազորության սկզբունքի ընդունման եւ այդ սկզբունքից ելնելով «Կիպրոսի համադաշնության» ստեղծման մեջ: Դենքթաշն ասել է, որ իրենց կողմից նախատեսվում է Թուրքիայի եւ «Կիպրոսաթուրքական Հանրապետության» միջեւ առանձնահատուկ հարաբերությունների հաստատում հետագա համաձայնագրի հիման վրա, ինչը ենթադրում է, ասել է նա, համապատասխան հարաբերություններ «կիպրահունական» վարչակարգի եւ Հունաստանի Հանրապետության միջեւ: Դենքթաշն ու Ջեմը դրական են արտահայտվել ստեղծվելիք համադաշնության կողմից Եվրամիությանը միանալու քաղաքականության մասին:

Պատասխանելով լրագրողի հարցին, Իսմայիլ Ջեմն ասել է, որ որեւէ կապ չկա «համադաշնության» ստեղծման եւ ԷՍ-300 զենիթահրթիռային կայանքների խնդրի միջեւ: Ըստ նրա, «ԷՍ-300-ի էջը փակված է», եւ իրենք «սակարկությունների մեջ» չեն մտնում:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«Մի անձնավորեք տնտեսական դաշտը, բոլորի համար հավասար պայմաններ ստեղծեք»

Առաջարկում է Խաչատուր Սուքիասյանը

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Սիլ գրուպը» Հայաստանում հայտնի կառույց է. եթե վերացարկվենք անցյալի քաղաքական գնահատականներից, ապա զուտ տնտեսական չափանիշներով Սուքիասյանների ընտանիքը Հայաստանում ստեղծեց ֆինանսատնտեսական կառույցի աշխարհում հայտնի մոդել, որ նշանակում է անցումային շրջանում գտնվող երկրի համար արտասահմանյան հայտնի ընկերությունների հետ համատեղ ձեռնարկությունների, բանկի կայացում, ներմուծումից մինչեւ արտադրություն եւ բանկային համակարգ, ի վերջո այս երեքի միավորում: Եվ արդեն կապիտալի արտահանում ԱՄԷ Ջաբալալի ֆրիզոնում համատեղ ձեռնարկության հիմնում, որը ճապոնական տեխնոլոգիաներով եւ արտոնագրով արտադրելու է Միցուբիշիի արգելակման հարմարանք: Երբ փոխվեց իշխանությունը, ոմանց սկսեց թվալ, թե փոխվելու է նաեւ ֆինանսատնտեսական ուժերի դասավորությունը, ինչն ավելի վտանգավոր է, քան ցանկացած արտահերթ կամ վաղաժամկետ ընտրություն: Այսօր լուրեր կան, թե Սուքիասյանների ընտանիքը հարկային ստուգումների եւ մանրակրկիտ ուսումնասիրության ներքո է: «Ազգի» հարցազրույցի նպատակը լուսաբանական էր:

Տես ▶ էջ [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Քաղաքացիական նոր օրենսգիրքը ըստ արժանվույն ներկայացնելու համար

ՀՌԱԿ կենտրոնական գրասենյակում երեկ կայացած խորհրդակցության նպատակն էր ՀՀ քաղաքացիական նոր օրենսգիրքը ըստ արժանվույն ներկայացնելու, այն ընդհանրապես բոլոր քաղաքացիների եւ ի մասնավորի գործարար մարդկանց սեփականությունը դարձնելու միջոցառումների ծրագրի մշակումն ու գործադրությունը։ Խորհրդակցությանը ներկա էին Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արամ Վարդանյանը, նույն միության գործերի կառավարիչ Աշոտ Գրիգորյանը, Հայաստանի վաճառականների միության փոխնախագահ Հովսեփ Պողոսյանը, մասնավոր տնտեսության խրախուսման գերմանական GTZ ծրագրի համակարգող Արա Վարդանյանը, Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության ատենապետ Հարություն Կարապետյանը, փոխատենապետ Համլետ Դալլաքյանը, դիվանի անդամներ Հարութ Առաքելյանը, Գագիկ Գալստյանը եւ Հակոբ Ավետիքյանը։

Մասնակիցների կարծիքով, քաղաքացիական նոր օրենսգիրքը, որը կոչված է կարգավորելու եւ պաշտպանելու հասարակության տարբեր խավերի եւ այդ թվում գործարարների իրավունքները բոլոր տեսակի բյուրոկրատներից, դեռեւս արժանի ուշադրության չի արժանացել հասարակության կողմից։ Հետեւաբար, խորհրդակցության մասնակիցները, նկատի ունենալով իրենց ներկայացրած կազմակերպությունների ընդհանուր գաղափարախոսությունը՝ ազատական շուկա եւ արդյունաբերություն, որոշեցին մի շարք միջոցառումներով ուշադրությունը սեւեռել նոր օրենսգրքի վրա, ցույց տալ մարդկանց, թե ինչպես կարելի է օրենսդրությամբ իսկ պայքարել իրենց իրավունքների համար։

Ստեղծվեց միջոցառումների կազմկոմիտե, որի կազմը ենթակա է համալրման՝ այլ կազմակերպություններից։ Նախատեսվում են սեմինար-խորհրդակցություններ, ասուլիսներ, հարցազրույցներ եւ այլն, որոնց թվականներն ու վայրը կհայտարարվի մամուլում։

Վ. Կարմիրշալյանը դատի է տալիս «Առավոտ» թերթին

Երեկ լրագրողներին եւ մի քանի հեղինակավոր հասարակական կազմակերպությունների ասուլիսի էր հրավիրել՝ «Ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների կենտրոնի» տնօրեն Վլ. Կարմիրշալյանը։ Պատճառը օրերս «Առավոտ» թերթում տպագրված «Ո՞վ է մեր պաշտպանը» հոդվածն էր։ Թե հոդվածի «հեղինակը»՝ Ռոբերտ Ավագյանը, եւ թե Վլ. Կարմիրշալյանն իրենց զայրույթը հայտնեցին հոդվածում արծարծվող զրպարտանքի ու վիրավորանքների դեմ։ Ռոբերտ Ավագյանը զայրացած էր, որ օգտագործել են իր հեղինակությունն ու անունը կարեւոր դեր խաղացող կենտրոնին վարկաբեկելու համար, եւ դատախազությունը պարտավոր է արդեն հրապարակված հոդվածի համար քրեական գործ հարուցել, քանի որ, ՀՀ պետական օրենսգրքի թիվ 38 եւ 131 հոդվածների համաձայն, «Առավոտ» թերթի կողմից իր անունն օգտագործելն արդեն հանցագործություն է։

Ինչ վերաբերում է պրն Կարմիրշալյանին, նա մանրամասն (տող առ տող) վերլուծեց հոդվածը եւ փորձեց պարզել, թե թերթն ում կամակատարն է ու շուրջ 18 կետից բաղկացած մեղադրանքների ու զրպարտանքների հեղինակը ինչո՞ւ չի նշել իր իսկական անունը՝ եթե նման օրինախախտումներ կան եւ եղել են. Պրն Կարմիրշալյանը չի պատրաստվում անպատասխան թողնել նման հրապարակումներ եւ այսօր արդեն դիմել է դատախազությանը «Առավոտ» թերթին պատասխանատվության ենթարկելու։

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ՎԻՃԱՀԱՐՈՒՅՑ

Ո՞վ է արդար եւ ո՞վ մեղավոր Արմավիրի մարզպետարանում

Մարզպետարանի նախկին քարտուղարը բողոքում է նոր մարզպետի կադրային քաղաքականության դեմ

Օգոստոսի 31-ին Արմավիրի ժողդատարանում ներկաները ականատես եղան մի հետաքրքիր դատավարության. Նախագահությամբ Լեւոն Տիգրանյանի լսվում էր Արմավիրի մարզպետարանի նախկին քարտուղար, ԱԺ պատգամավոր, «Հանրապետություն» խմբակցության անդամ Դավիթ Մելիքյանի հայցն ընդդեմ Արմավիրի մարզպետարանի իր նախկին պաշտոնում վերականգնվելու համար։ Դատավարությունը սկսվեց վկաների՝ մարզպետարանի բարձրաստիճան չորս պաշտոնյաների, ինչպես նաեւ նախկին մարզպետ Սեդրակ Հովհաննիսյանի վկայությունների լսմամբ, որի ընթացքում բացահայտվեցին մարզպետարանի խոհանոցին առնչվող այնպիսի հարցեր, որոնց մասին իմանալու համար դատին ներկա լրագրողներիցս մեծ ջանքեր ու ժամանակ կպահանջվեին։

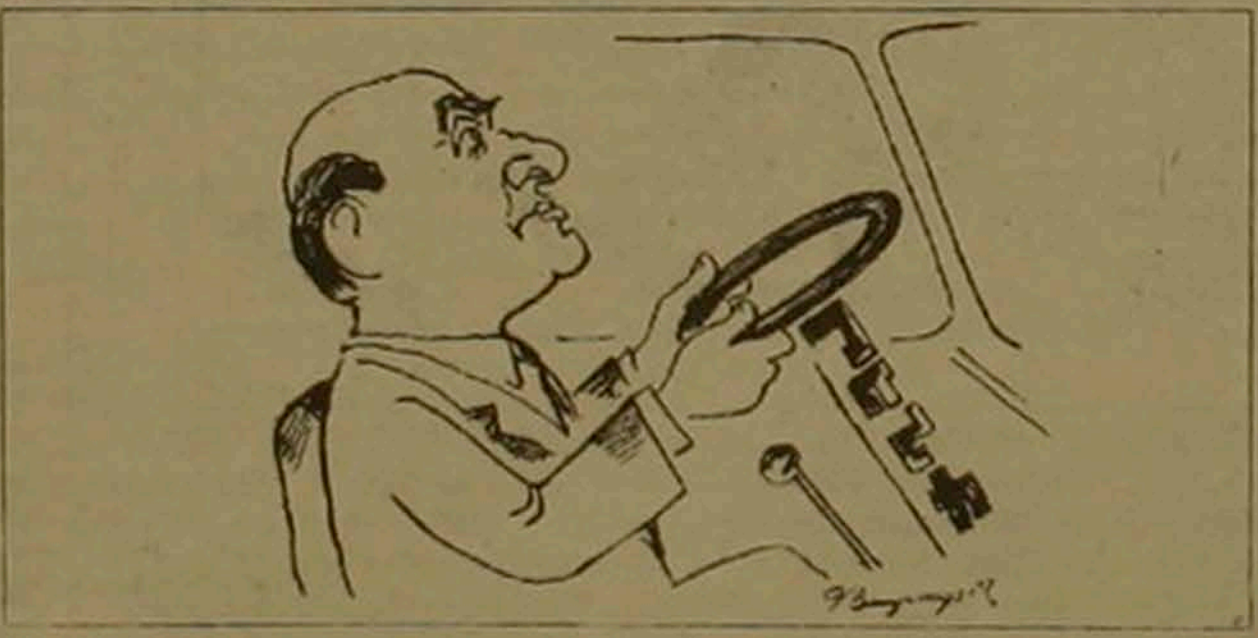

Նախ ինչո՞ւ է մարզպետարանի այսօր արդեն նախկին քարտուղարը դիմել դատարան։ Պարզվում է, որ Դ. Մելիքյանը, որն, ի դեպ, ժամանակին համարվում էր նախկին մարզպետ Սեդրակ Հովհաննիսյանի «աջ թեւը» եւ, ըստ ժողովրդական բանահյուսության, առանց նրա մարզպետարանում ոչ մի հարց չի լուծվել, նոր նշանակված մարզպետ Ալբերտ Հերոյանի կողմից հեռացվել է աշխատանքից, ըստ պաշտոնական գրության. «իր ծառայողական լիազորությունները գերազանցելու եւ մարզպետարանի կառուցվածքային մի շարք ստորաբաժանումներում կամայականորեն, առանց մարզպետի կողմից հաստատված հաստիքացուցակի լրացուցիչ հաստիքային միավորներ (հատուկ ծառայությունների քարտուղարուհիներ) պահելու, այդ աշխատակիցներին անհայտ եւ կասկածելի ֆինանսական աղբյուրներից աշխատավարձեր վճարելու, դրանով իսկ նրանց աշխատանքային սահմանադրությունը ոտնահարելու մեկնաբանությամբ»։ Իր ազատումը համարելով անօրինական, Դ. Մելիքյանը դիմել է Արմավիրի ժողդատարանին իրեն աշխատանքի վերականգնելու եւ հարկադիր պարապուրդը վարձատրելու հայցով։

Տեղեկացանք, որ դեռեւս օգոստոսի 28-ին սկսված այս դատավարությունը հենց սկզբից մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել մարզում, քանի որ մարդիկ հույս ունեին դատավարության ընթացքում պարզել մի շարք անհայտ մնացած հարցեր, այդ թվում իմանալ, թե ի՞նչ է կատարվել Արմավիրի մարզպետարանում մինչեւ Հերոյանի նշանակվելը եւ, ընդհանրապես, ճի՞շտ են այն լուրերը, թե նոր մարզպետը սկսել է կադրային ջարդ, եւ առաջին զոհերից մեկն էլ հենց Դ. Մելիքյանն է։ Ողջ դատավարության ընթացքը ցույց տվեց, որ մեր հասարակությունը, հատկապես երբ խոսքը վերաբերում է մարզերին, դեռեւս շատ հեռու է առողջ լինելուց ամենուր թայֆայականություն, «իմ ու քո», «մենք ու դուք»։ Նախկին աշխատողներն ու նույն մարզպետը խռովկանի կեցվածքով բողոքում են նորից, նորերը անխնա քննադատում են նախորդներին։

Խնդիրն այն է, որ սույն թվականի հուլիսի 3-ին մարզպետ Ա. Հերոյանի գլխավորությամբ տեղի է ունեցել ստուգայց, որի ընթացքում պարզվել է, որ մարզպետարանում կան այսպես կոչված «ձախ» քարտուղարուհիներ, որոնք աշխատում են առանց հաստիքացուցակի սպասարկելով մարզպետարանի չորս վարչության պետերին։ Նույն օրը Ա. Հերոյանը հրավիրում է խորհրդակցություն եւ նկատողություններ տալիս վերոհիշյալ վարչությունների պետերին, իսկ քարտուղարին առաջարկվում է աշխատանքից ազատվելու դիմում գրել։ Վերջինիս ինքնակամ հրաժարվելուց հետո մի քանի օր անց մարզպետ Հերոյանն ազատում է նրան աշխատանքից։ Դ. Մելիքյանն էլ իր հերթին դիմում է դատարան պաշտոնում վերականգնվելու եւ հարկադիր պարապուրդի համար վարձատրվելու հայցադիմումով։

Օգոստոսի 31-ի նիստը սկսվեց վկաների հարցաքննությամբ։ Ի դեպ նախորդ նիստի ժամանակ Դ. Մելիքյանը ժխտել է, որ ստուգայց է եղել եւ որ վարչության պետերը մասնակցել են այդ ստուգայցին ու ինքնակամ ստորագրել դրա արդյունքների մասին վկայող փաստաթղթի տակ։ Վկաներից ոչ մեկը չժխտեց, որ նման ստուգայց եղել է եւ որ իրենք ինքնակամ ստորագրել են վերոհիշյալ փաստաթղթի տակ։ Նրանք միաժամանակ չժխտեցին նաեւ հայցվորի կողմից անընդհատ բերվող այն փաստարկը, որի մասին, ի դեպ, հատուկ դիմումով անդրադարձել էր նաեւ նախկին մարզպետը, որ «ձախ» քարտուղարուհիները պահվել են անհրաժեշտությունից ելնելով, վարչությունների ծանրաբեռնվածության պատճառով, եւ որ առանց հաստիքի քարտուղարուհի պահելը կատարվել է նախկին մարզպետի թույլտվությամբ՝ տվյալ բաժնի վարիչների խնդրանքով։ Ինչ է ստացվում. մի կողմից անօրինականությունը կատարվել է բոլորի աչքի առջեւ (մարզպետարանում բոլորը գիտեին «անօրինական քարտուղարուհիների» մասին), մյուս կողմից սակայն, ըստ պատասխանող կողմի, այսինքն մարզպետարանի ներկայացուցչի պնդման, այդ ամենը եղել է նախկին մարզպետի օրոք, եւ Դ. Մելիքյանը պարտավոր էր այդ մասին տեղյակ պահել նոր մարզպետին, քանի որ նա, ըստ ՀՀ նախագահի հրամանագրի, ապա կառավարության թիվ 564 որոշման եւ մարզպետարանի կանոնադրության 18 հոդվածի առաջին կետի, մարզպետարանի կադրային քաղաքականության համար պատասխանատուն է նրա քարտուղարը։

Մինչեւ դատավճռի հրապարակումը նախկին մարզպետ Ս. Հովհաննիսյանը, պատասխանելով **«Ազգի»** այն հարցին, թե ինչպե՞ս կվարվեր ինքը Հերոյանի փոխարեն, կհեռացնե՞ր արդյոք Դ. Մելիքյանը աշխատանքից, նշեց. «Եթե գտնեի, որ դա խանգարում է մարզպետարանի աշխատանքներին, օրենքի խախտում է, որպես նոր մարզպետ ուղղակի կդնեի իմ պահանջները, որոնք եթե չբավարարվեին, նոր կհեռացնեի»։ Միանգամայն անկեղծ պատասխան, որը մեկ անգամ եւս ապացուցում է, որ ներկա անկատար օրենսդրությունը, «Պետական ծառայողի մասին» օրենքի բացակայությունը, կառավարական որոշումները թույլ են տալիս ցանկացած պաշտոնյայի իր որոշումներում առաջնորդվել իր հայեցողությամբ եւ օրենքն օգտագործել այնպես, ինչպես հարմար կգտնի։ Այս փաստը մեկ անգամ եւս ապացուցում է, որ ամեն մի պաշտոնյա իրավացի է յուրովի (նա անձ է եւ ունի սուբյեկտիվ մոտեցումներ եւ որից հնարավոր չէ հրաժարվել), պարզապես օրենքները պետք է հստակեցվեն այն աստիճան, որ սուբյեկտիվիզմը հասցվի նվազագույնի եւ յուրաքանչյուր բարձրաստիճան պաշտոնյայի կողմից իրավացի համարվող որոշում չդառնա քննարկման առարկա ու մի կաթիլ մեղրի պատմություն, ինչպես վերոհիշյալ պատմությունը։ Ինչ վերաբերում է Հերոյանի կադրային ջարդի մասին խոսակցությանը, ապա, ինչպես տեղեկացանք մարզպետարանից, բացի Դ. Մելիքյանի հեռացումից, եղել են եւս երեք փոփոխություններ իր դիմումի համաձայն հեռացվել է քաղաքաշինության վարչության պետը, վերականգնվել է կրթության վարչությունը, որի պետ է նշանակվել երկարամյա փորձ ունեցող մասնագետ, եւ առողջապահության վարչության պետ է նշանակվել նախկին առբաժնի վարիչը, ի դեպ տնտեսագետի փոխարեն։ Միանգամայն անվիճարկելի փոփոխություններ, որը չժխտեցին նաեւ Մելիքյանի կողմնակիցները։ Այնպես որ, ցանկացած կադրային փոփոխություն եւ որոշում նորմալ եւ արդարացի է այնքանով, որքանով արդարացի են պետության օրենքներն ու կառավարության որոշումները։ Այդ դեպքում կայացված դատավճիռներն էլ չէին դառնա վիճարկման առարկա (դատավճռով Դ. Մելիքյանի հայցադիմումը մերժվեց), եւ օրենքը կդառնար օրենք բոլորի համար, անկախ նրանից, թե ով որ ժամանակահատվածում ինչ պաշտոնում է, ո՞ւմ թիմից կամ ո՞ր կուսակցությունից։

ԳԱՅԱՆԵ ՄԱԽՈՅԱՆ

Հունաստանի նոր դեսպանը հանձնեց հավատարմագիրը

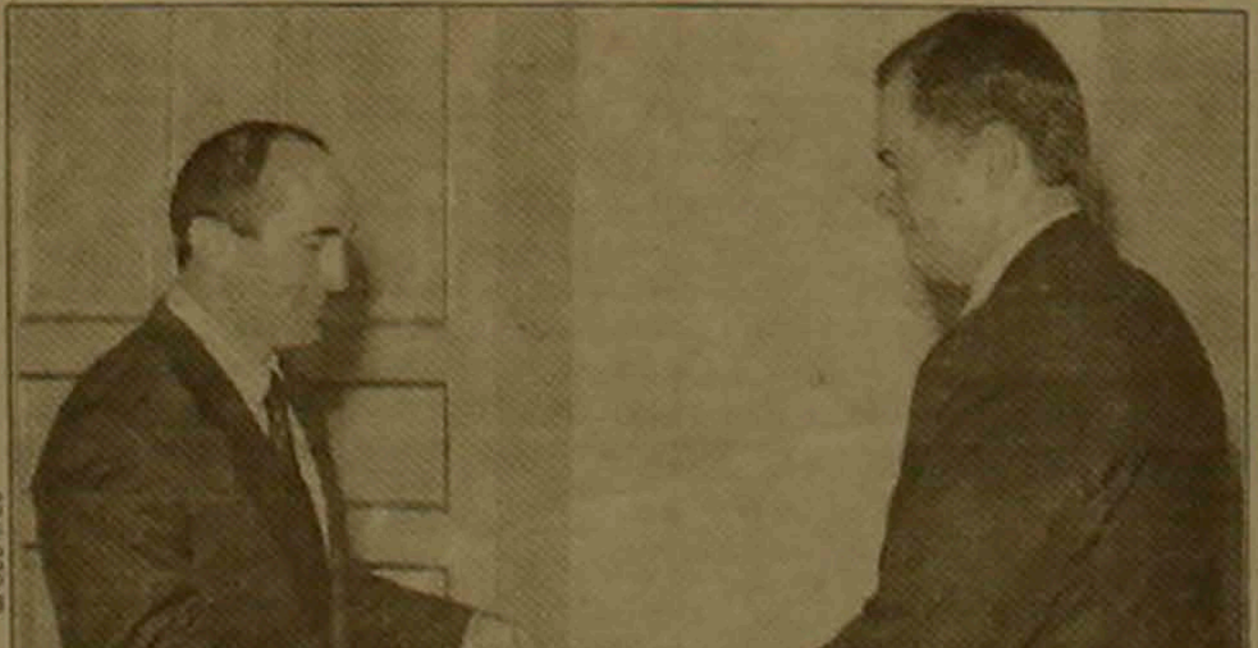

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին երեկ իր հավատարմագրերը հանձնեց Հայաստանում Հունաստանի նոր նշանակված դեսպան Պանայոդոս Ձոգրաֆոսը։

Շնորհավորելով դիվանագետին պաշտոնավարության առթիվ, Ռոբերտ Քոչարյանն ասաց, որ նա ժառանգել է բավական լավ իրավիճակ։ Հայ-հունական հարաբերություններն ամուր հիմքերի վրա են եւ գրեթե բոլոր ոլորտներում կարելի է արձանագրել դրական միտումներ։ Նախագահի խոսքերով, քաղաքական հարաբերությունները վերջին շրջանում ամրապնդվեցին նաեւ տնտեսական կապերով՝ հունական կողմի հետ ծեռնարկվել են մի շարք խոշոր գործարքներ։

Հավատարմագրերի հանձնմանը հետեւած զրույցի ընթացքում, որին մասնակցում էր նաեւ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, նշվեց, որ երկու երկրների միջեւ քաղաքական խնդիրներ գոյություն չունեն։ Զրուցակիցները կարեւորեցին միջազգային տարբեր կազմակերպությունների շրջանակներում համագործակցության, ինչպես նաեւ տարբեր հարցերի շուրջ քաղաքական խորհրդատվությունների ակտիվացումը։ «Եվրոպական կառույցներում ինտեգրացումը Հայաստանի արտաքին քաղաքականության առաջնային ուղղություններից է, եւ այս հարցում մենք ակնկալում ենք նաեւ Հունաստանի աջակցությունը», ընդգծեց Ռոբերտ Քոչարյանը։

Նախագահը կարեւորեց նաեւ տնտեսական համագործակցության ընդլայնումը, այդ իսկ նպատակով տարբեր բիզնես ֆորումների անցկացումը։ «Ամուր տնտեսական կապերը կնպաստեն նաեւ քաղաքական հարաբերությունների ամրապնդմանը»,- ասաց նա։

ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցածը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN /phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia 375010

digitised by A.R.A.R.@

Սկիզբը էջ 1

– Պրն Սուքիասյան, այսօր տնտեսավարող եւ ձեռներեցները բարձրաձայն դժգոհում են մաքսային եւ հարկային մարմինների աշխատանքից՝ պնդելով, թե կառավարության համար բյուջեն միանվագ կատարելը դարձել է գերնպատակ, եւ ձեռներեցությունը չի կարողանում զարգանալ: Դուք համամի՞տ եք:

– Մաքսային վարչության խնդիրը հարկայինից տարբերվում է. այստեղ իրականացվում է ներմուծման եւ արտահանման օրենքների պաշտպանություն, մշակվում է ներմուծման հետ կապված գնային քաղաքականությունը: Մաքսայինը կարող է արդյունաբերողներին եւ առեւտրով զբաղվողներին, որովհետեւ ի պաշտոնե նրանց նախարարն է: Ինքը պետք է պայքարի հարկային տեսչության հետ՝ կատարելով վերլուծություններ, թե X ծավալի հարկեր մուծելուց հետո ձեռնարկությունները կունենա՞ն շրջանառու միջոցներ, այսինքն՝ կզարգանա՞ն, թե՞ կսնանկանան: Արդյունաբերության նախարարը եւ նախարարությունը, կամ ԱԳՄ-ն, Արամ Վարդանյանը պետք է պարզեն, թե ինչ տեղի կունենա վաղը հարկային նման գանձումներից հետո:

Ես ճիշտ կհամարեմ այն իրավիճակը, երբ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարը հարկային տեսչության հետ որոշակիորեն պայքարում է՝ մեկը բյուջեն լցնելու, մյուսը՝ իր կազմակերպությունները զարգացնելու համար: Բայց պրն Նանագուլյանի ձայնը ոչ ոք չի լսում, նա ոչ ոքի չի պաշտպանում՝ ոչ արտադրող, ոչ էլ առեւտրով զբաղվող: Նախարարությունում, ԱԳՄ-ում ոչ մի քայլ չի արվում՝ ոչ վարկային ռեսուրսներ են բերվում, ոչ մենեջմենթով են օգնում, երբեմն սեմինարներ են կազմակերպում, հանդիպումներ, հեռուստատեսությամբ մեկը մյուսին ողջունում են: Այնինչ հարկային տեսչությունն ու առեւտրի, արդյունաբերության նախարարությունը պետք է համարժեք գործեն, այդ դեպքում հավասարակշռություն կլիներ: Իսկ այսօր ավելի շատ տուգող կա, քան զարգացնող եւ տնտեսությունը վերլուծող: Վերջին հաշվով Նանագուլյանը ոչ միայն պետական, այլեւ մասնավոր արդյունաբերական եւ առեւտրական ողջ ոլորտի նախարարն է, էլ ու՞մ պետք է սպասել տնտեսության այս ճյուղերը զարգացնելու ձգտում:

Ուստի, տեղծեք, դաշտ տվեք, թող աշխատի, այս դեպքում նա շահագրգիռ է վճարել: Չէ՞ որ եթե որեւէ կազմակերպություն ռիթմիկ աշխատանք է ապահովում, ապա նա չի ուզենա ընկնել տուգանքների բեռի տակ, բայց եթե դաշտն անհավասար է, օրենքով աշխատելու դեպքում նա կկործանվի: Բոլորը պետք է հավասար դաշտում գտնվեն, բայց իրականում այդպես չէ, օրենքով աշխատողն է կործանվում, եւ քաղաքից դուրս մարզերի մեծ մասում չգրանցված ֆիրմաները մնում են հարկային դաշտից դուրս: Ուրեմն, ի՞նչ է նշանակում տուգանել, դա նշանակում է տուգանքից հետո այդ գործարանը փակվելու է, կամ մի քանի հաստոց եւս վաճառվելու է, մի քանի տուգանքից հետո վաճառվելու է ամեն ինչ, մնալու են միայն դատարկ տարածքներ: 28 հոդված են առաջարկում կիրառել, որն ԱԺ իրենց կապերով է ընդունվել: Ըստ իս, այս իրավիճակը խորը չի վերլուծվել, ես կառաջարկեի 28 հոդվածի վերաբերյալ հավաքել բոլոր շահագրգիռ կողմերին եւ վերլուծել՝ պարզելու, թե ինչ վնասների կարող է հանգեցնել դրա կիրառումը: Սահմանադրությամբ միայն դատարանը կարող է որոշում կայացնել սահմանափակելու սեփականության իրավունքը, սակայն այս հոդվածից ելնելով փորձեր են կատարվում ապրանքներ առգրավելու, բայց չէ՞ որ ապրանքը սեփականություն է, կարող են տուգանել, բայց ոչ ապրանք առգրավել: Նման «քաղաքականությամբ» տնտեսավարողների հետ բանակցում են. ձեզանից կարող եմ 50 կամ 100 մլն գանձել, դուք բերեք 10 մլն տվեք, եւ շատերը «տուրխացած», իսկ հասկացողները՝ հասկանալով տալիս են, բայց մինչեւ ե՞րբ: Դիմում եմ հարկային տեսչությանը, կառավարությանը, խնդրում եմ բոլորի համար հավասար դաշտ ստեղծեք:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«Մի անձնավորեք տնտեսական դաշտը, բոլորի համար հավասար պայմաններ ստեղծեք»

պաշտպանել հայրենական արտադրության շահերը, բայց այնքանով, որքանով դա չի հակասի միջազգային առեւտրային կազմակերպությունների չափանիշներին: Ես՝ որպես տեղական արտադրող, համաձայն եմ այս տարբերակին, որովհետեւ հայրենական արտադրության շահերի պաշտպանությունը բարենպաստ դաշտ է ստեղծում նաեւ արտահանման ծավալների մեծացման համար: Մաքսային քաղաքականության մեջ հաստատագրված վճարների տատանում չի կարող լինել, բոլորը հավասար դաշտում են: Խնդիրն այն է, որ լուրջ ֆիրմաների ներկայացուցիչները (դիստրիբյուտեր) պետք է գրանցվեն ՄՎ-ում որպես ներմուծվող տվյալ ապրանքատեսակի պատասխանատու: Այս պարագայում եւ գնային քաղաքականության, եւ որակի, եւ ծավալների պատասխանատուն կլինի ներկայացուցիչը: Դիստրիբյուտերական ցանցը կայունացնում է շուկայական տնտեսությունը, հարաբերությունները: Ներկայացուցիչները մաքսավորի օգնականներն են, որոնք կանխում են իրենց ներմուծած ապրանքատեսակի կեղծումը: Ժամանակակից զարգացած շատ երկրներում մաքսային մուտքերի 5-10 տոկոսը ապահովում են այն տուգանքները, որոնք գոյանում են մաքսանենգ ճանապարհով կամ անորակ ապրանքների ներմուծումը կանխելուց: Եթե սպառողի շահերը պաշտպանող գործունակ կառույցներ դեռ չկան, ապա մաքսային ծառայությունը պետք է առաջին հերթին դա ապահովի: Այսօր ուսումնասիրությունները վկայում են, որ մաքսային վարչության նոր ղեկավարը ձգտում է նմանատիպ մոտեցումների:

– Եթե ներմուծման իրական ծավալները գրանցվեն, դուք իբրեւ մեծածախ ներմուծող, բացառո՞ւմ եք մաքսանենգությունը:

– Եթե խոշոր ներմուծման դեպքում իրական ծավալները չգրանցվեն, ապա դա խիստ վտանգավոր է տնտեսության համար: Դիստրիբյուտերական ցանցով մաքսանենգությունը բացառվում է: Ինչ ծավալով դիստրիբյուտերների կողմից ներմուծում է գրանցվում, այդքանով էլ նվազում է մաքսանենգությունը: Մաքսանենգություն կատարում են փոքր ծավալով ներմուծողները, որ տարբեր տեղերից ապրանք են հայթայթել կամ չգրանցված կազմակերպությունները:

Հարկային համակարգում խնդիրն այլ է՝ այստեղ հարկերի որոշակի ծավալ է նախատեսված, եւ տեսչությունը պետք է պարտադիր գանձի այդ գումարը: Հարկայինի խնդիրը չէ պարզել՝ հարկումից հետո տվյալ ձեռնարկությունը կաշխատի՞, թե՞ կփակվի: Նրանք լուծում են անմիջական ֆիսկալ խնդիրներ: Պետք է գանձել X գումար բյուջե, դրանից հետո կազմակերպությունը կփակվի, սնանկ կճանաչվի, հարկային տեսչության խնդիրը չէ: Այստեղ արդեն մեծ գործ ունի անելու առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարությունը, զուգահեռաբար Արդյունաբերողների գործարարների միությունը: Ես չեմ հասկանում այսօր Գառնիկ Նանագուլյանի դիրքորոշումը կամ ԱԳՄ նախագահինը: Գառնիկ Նանագուլյանը պետք է պաշտպանի

– Այո՛, բայց դարձյալ վերադառնանք հարկերին, եթե դատելու լինենք մեր բյուջեում ծխախոտից, ալկոհոլից եւ բենզինից գոյացած ակցիզներով, ապա կարող է տպավորություն ստեղծվել, թե մենք ամենաքիչ ծխող, խմող եւ նվազագույնս ավտոմեքենա վարող ազգն ենք, ինչը չի համապատասխանում իրականությանը:

– Մասնավորեցնեմ ծխախոտի պարագան: Եթե ներմուծման ոլորտում մենք առաջնորդվենք դիստրիբյուտերական ծառայություններով, ապա նման խնդիր չի ծագի: Գիտեք երբ ծխախոտի պոլիէթիլենի շապիկը պատռվում է եւ ծխախոտից ներս են զգում ակցիզը, ապա ծխախոտի ռեժիմը փոխվում է: Կան դեպքեր, երբ 6-7 տարի մի երկրում չվաճառված ծխախոտը էժան բերում եւ իրացնում են Հայաստանում: Կան դեպքեր, երբ կոնտրակտյորային, մաքսանենգ արտադրված ծխախոտներ են ներկրվում: Երբ ՄՎ-ում ներմուծողի հետ պայմանագիր է կնքվում, նրա վերցված դրոշմանիշերի եւ ներմուծված ապրանքների ծավալները վերահսկվում են: Գործարանային տարբերակում նման դեպքերը բացառվում են, բացառվում է նաեւ մաքսանենգությունը:

Ընդգծեմ նաեւ, որ խոշոր արտադրողները եւ մատակարարները, տվյալ երկրում իրենց ներկայացուցչությունը ապրանք հաստատելուց բացի, մեծ գումարներ են ներդնում դիստրիբյուտերական ցանցը զարգացնելու, գովազդի, ինչպես նաեւ հեռանկարում տեղում համատեղ ձեռնարկություններ հիմնելու նպատակով: Իսկ չէ՞ որ այս բոլոր գումարները ծախսվում եւ շրջանառվում են Հայաստանում եւ Հայաստանի համար:

– Վերջերս շատ է խոսվում հարկային պարբերական տուգանքների մասին եւ հատկապես՝ 28-րդ հոդվածը օրինազանց հարկատուների հանդեպ կիրառելու մասին, Դուք ինչպե՞ս եք բացատրում տնտեսավարողների մոտ շրջանառու միջոցների հավերժական պակասը:

– Ի՞նչ է նշանակում, երբ տնտեսավարողին անմիջապես գալիս տուգանում են նախ համակարգ

– Ո՞րն է ելքը, եւ կառավարությունը ի՞նչ մարտավարություն պետք է որդեգրի տնտեսավարողների հանդեպ:

– Ավելի ազատական մոտեցում է պետք, արժեքները պետք է ճիշտ գնահատել: Համեմատենք իրար՝ եթե որեւէ մարդու ճանաչում ես, դա չի նշանակում, թե նրանից լավը չկա: Հնարավոր է, որ կառավարությունը չի ճանաչում տվյալ ոլորտում գործող 100 մարդկանց, որոնք իրենց ճանաչած մեկից ավելի լավ են աշխատում: Ծրագրեր են անհրաժեշտ՝ տնտեսության, արդյունաբերության յուրաքանչյուր ճյուղի համար, միայն այս դեպքում հնարավոր կլինի ապահովել տնտեսության իրական զարգացում: Կառավարությունը չպետք է անձնավորի տնտեսության դաշտը: Ես առաջարկ էի ուղարկել ՀՀ նախագահին եւ վարչապետին, որը վերջերս քննարկվեց եւ հավանության արժանացավ հարկային տեսչությունում, ըստ այդմ ներմուծողից գանձվում է ԱԱՀ 20 տոկոսը գումարած իրացման մյուս օղակների փոխարեն ֆիքսված տոկոս: Այս կերպ իրացման բոլոր օղակները ներառվում են հարկման դաշտ:

– Դուք նշեցիք, թե անձնավորված մոտեցումը խանգարում է տնտեսության զարգացմանը, բայց Հայաստանում թիմային սկզբունքը վճռորոշ է: Դուք ձեզ ո՞ւմ թիմի մարդ եք համարում:

– Ես ոչ մի թիմի մարդ չեմ կարող ինձ համարել, ես ինքնուրույն կառույց եմ կամ այն մարդու թիմից եմ, ով պետական մտածելակերպ ունի, ով պետության զարգացման համար ջանք ու եռանդ չի խնայում, չի անձնավորում, նրա համար բոլորը հավասար են անկախ մտերմությունից: Նրա համար, ով միայն ճիշտ աշխատանքն է բարձր գնահատում, նման մարդկանց հետ ես ինքս կաշխատեմ, կաջակցեմ:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1

Ուսուցչին

Անցել են տարիներ...

Ակամա ունկնդիր եմ դառնում ռադիոյով հնչող Ձեր խոսքին... Դուք խոսում եք Ձեր երբեմնի սանի՝ արցախյան ազատամարտում զոհված բանաստեղծ Սոս Հովսեփյանի մասին: Հիշատակի ու գնահատության խոսք եք ասում... Դժվար է հավատալ, թե ինչպես եք կոկորդում խեղդում արցունքները՝ մի կողմ թողնելով Ձեր թարմ վիշտը՝ ավագ որդու կորուստը: Զարմանքս կարճ է տեւում, քանզի Դուք այն մարդն եք, որ շրջապատված է կյանք ճանապարհած իր բազում Վարդաններով: Կյանքի իմաստնություն եւ խորհուրդ կա Ձեր մեջ, որը փոխանցվել ու կյանքի բոլոր հանգամանքներում առաջնորդում է մեզ: Որպես հոգեբան-մանկավարժ բացահայտել եք մեր ներաշխարհը, կարդացել մեր հոգիները եւ Ձեր մարդկային խորհուրդներով դժվարությունները հաղթահարելու, զգացմունքներին գերի չդառնալու, բանականությամբ ապրելու հնարավորություն տվել մեզ: Տարիների Ձեր վաստակը՝ կյանք մտած տարբեր մասնագետներ, աշխատանքային հաջողություններ, երախտագիտության խոսքեր, պատվոգրեր, մեդալներ, կոչում, երբեք չեն մեծամտացրել Ձեզ, մնացել եք նույնը՝ արի ու բարի, անշառ ու անաչառ, հավասի ու լավատեսության մարմնացում: Հիշում եմ, թե ինչպիսի ոգեւորությամբ էիք նախապատրաստում մեզ գրքերի քննարկմանը, երբ յուրաքանչյուրս մեր կարծիքով ու խոսքերով էինք հանդես գալիս: Չեմ կարող մոռանալ Էջմիածնի շրջանի Արշալույս գյուղի դպրոցն ու մանկապարտեզը Արծվաշենում զոհված համագյուղացի տղաների անունով կոչելու արարողությունը, որտեղ Ձեր խոսքը մասնակիցների աչքերից արցունքներ քամեց, սփոփեց ու մխիթարեց որդեկորույս ծնողներին:

Հետագայում Դուք մնացիք ոչ միայն սիրված մանկավարժ, այլ նաեւ բարի ու խորհրդատու մայր ինձ համար: Սիրելով Ձեզ սիրեցի նաեւ հայոց լեզուն եւ գրականությունը, ցանկացա փոխել մասնագիտությունս: Իսկ երբ հայտնեցի մտադրությունս, հանդիմանեցիք. «Դու երաժիշտ ես ծնվել, այդ մասին ոչ մի խոսք: Միաժամանակ սիրիր մայրենին եւ գրականությունը, որը մարդացման արվեստ է, թույլ կտա քեզ կյանքում ճիշտ կողմնորոշվել, ճանաչել կյանքն ու մարդկանց, ճիշտ գնահատել մարդուն ու իրադրությունը, լինել նրբանկատ, ծնողասեր ու մարդասեր...»:

Ինձ հետ կյանք եմ տարել նաեւ Ձեր այն խորհուրդ միտքը, թե մանկավարժ եւ բժիշկ պետք է ծնվել: Այդ բնագավառի աշխատողները չպետք է հիշեն իրենց տված վճարի մասին, չէ որ դա խղճի աշխատանք է, իսկ խիղճն ու դրամը նույն նժարներին չեն դրվում... Այդ գաղափարով էլ առաջնորդվելով 1988 թ., երբ Հայաստանը լցվեց փախստականներով, պատրաստակամությամբ ու անշահախնդրությամբ Դուք ստանձնեցիք հայերեն չիմացող մտավորականության որոշ մասին սովորեցնել հայերեն գրեր՝ թողնելով Ձեր բազում հոգսերը [illegible]...

Այսօր ավելի քան երբեւէ պետք են [illegible]... կյանքը շարունակվում է, եւ Ձեր օրինակով մեր սփոփողներ շատ կլինեն: Դուք դեռ շատերին եք պետք մարդացման արվեստի Ձեր դասավանդումով, Ձեր քնքշությամբ ու կանացիությամբ...

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Երեւանում, Արմավիրում եւ Արարատում հետաձգվեց ուսումնական տարին

Սկիզբը էջ 1

Վերջիններս պակասել են միայն Տավուշի եւ Վայոց ձորի մարզերում, սակայն դրա փոխարեն ավելացել է Շիրակի մարզի եւ ընդհանրապես աղետի գոտու երեխաների թիվը: Տիկին Թոփուզյանը հավաստեց, որ «դպրոցներում վճարովի դասագրքերի պակաս չկա, դա շուկան է կարգավորում, սակայն քանի որ բարձր դասարանների դասագրքերի (մասնավորապես օտար լեզուների եւ պատմության) գնորդների թիվը նվազել է՝ հրատարակիչները այս տարի դրանք չեն վերահրատարակել» (տեղեկացնենք, որ դպրոցի 8-րդ դասարանն ավարտածների ավելի քան 40 տոկոսը այլեւս չի հաճախում 9-րդ դասարան): Փոխնախարարի տվյալներով, բարձր դասարանների գերմաներենի դասագիրքը, օրինակ, չորս տարի է, ինչ չի վերահրատարակվում: «Ինչ վերաբերում է Համաշխարհային բանկի տրամադրած վարկով հրատարակվող դասագրքերին, ապա դրանցից 10-ը արդեն լույս են տեսել, 14 անուն դասագիրք լույս է տեսնելու այս տարի, որից 7-ը մինչեւ սեպտեմբերի 15-ը կլինի դպրոցներում»: Փոխնախարարն առանձնապես դժգոհ չէր ուսումնական տարվա նախապատրաստությունից, թեեւ նշում էր, թե «վիճակը լավ չէ այն առումով, որ դպրոցում գումար չկա»: Նա նկատի ուներ եւ ուսուցիչների ցածր վարձավճարները, եւ ֆեմինիզացիայի գործընթացը («Ինձ շատ է վախեցնում, որ դպրոցներում տղամարդ ուսուցիչ չի մնում»): Դպրոցները կրկին մարզային ենթակայության հանձնելու լուրերի առթիվ մեր հարցին տիկին Թոփուզյանը պատասխանեց, որ «50 դպրոց հանձնվել է համայնքներին, եւ մեր ղեկավարները ճիշտ վարվեցին, որ սկզբից փորձի կարգով այդքանը տվեցին: Կյանքում պետք է տեսնել, թե այդ մոտեցումն ի՞նչ առավելություններ եւ ի՞նչ թերություններ ունի: Բայց այստեղ ամենակարեւորն այն է, որ անկախ նրանից՝ դպրոցը մարզի՞ կողմից կղեկավարվի, թե՞ համայնքի, միեւնույնն է, նա պետք է առաջնորդվի դպրոցական խորհրդի կողմից, ինքնավար, ինքնուրույն լինի, իսկ ահա դա մեզանում դեռ չկա»: Տիկին Թոփուզյանը մեծ հույս է դնում նաեւ, իր բառերով ասած, «ծնողական համայնքի» վրա: «Ծնողական համայնքը պետք է լինի դպրոցին սոցիալական պատվեր տվողը, դպրոցը պետք է ծնողական համայնքի պահանջներին տեղյակ լինի, իսկ համայնքն էլ՝ դպրոցի հոգսերին»: Վերջում նշելով, որ մեր պետությունն իր բյուջեի 10.1 տոկոսը հատկացնում է դպրոցին, փոխնախարարն ընդգծեց, թե տոկոսային առումով դա շատ ու շատ գերազանցում է աշխարհի զարգացած երկրների համամասնական ցուցանիշը, սակայն, ավա՜ղ, դրանից դպրոցի հոգսերը չեն թեթեւանում: Շատ բան թերեւս պետք է կարգավորվեր «Կրթության մասին» հատուկ օրենքով, սակայն այդ օրենքն էլ դեռ չկա ու չկա:

digitised by A.R.A.R.@

Նախագահը կտրեց ժապավենը...

Խողովակաշար Նոր Գեղի, Արտամետ գյուղերի, Եղվարդ ավանի հողերի ոռոգման համար

Շաբաթ, օգոստոսի 29-ին, Կոտայքի մարզի Եղվարդ ավանի մերձակայքում ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը տոնական իրադրության մեջ կտրեց մարզի Նոր Գեղի, Արտամետ գյուղերի, Եղվարդ ավանի եւ Եղվարդի անտառտնտեսության շուրջ 1300 հա հողերի ոռոգումն ինքնահոս եղանակով ապահովելու նպատակով կառուցված խողովակաշարի բացման ժապավենը։ Հանդիսությանը ներկա էին վարչապետ Արմեն Դարբինյանը, գյուղնախարար Վլադիմիր Մովսիսյանը, քաղաքաշինության նախարար Ֆելիքս Փիրումյանը, Կոտայքի մարզպետ Սամվել Ստեփանյանը, այլ պաշտոնատարներ, ջրագիծը կառուցած շինարարներ, նշված գյուղերի հարյուրավոր բնակիչներ, լրագրողներ։ Ուրախությունը մեծ էր, եւ դա հասկանալը դժվար չէր, եթե նկատի առնենք, որ նախագահին ուղեկցող ավտոշարասյան հետ «դեպքի վայր» մեկնող լրագրողներիս աչքերի դեմ բացվում էր բառացիորեն սահմռկեցուցիչ տեսարան. աննախադեպ երաշտից խորշակահար, այրված, անապատի վերածված դաշտեր։ Ջուրն այս դաշտերին կյանք է տալու. ջուրը 630 մմ տրամագծով հսկայական խողովակներից այնուհետ մեծ ճնշման տակ հոսելու է զոր-գիշեր։ Մենք ականջալուր եղանք ջրի այդ «կախարդական երաժշտությանը», մեր աչքերով տեսանք մարդկանց անթաքույց ուրախությունը։ «Թե ջուրն ինչ է նշանակում միայն գյուղացին կհասկանա», հրճվանքով ընդգծում էր երիտասարդ գյուղապետերից մեկը։ Խողովակաշարը նախագծել է «Շինհինդուստրիանախագիծ» ֆիրման, կառուցումը 2,5 ամսվա ռեկորդային ժամկետում իրականացրել է «Հայգյուղջրատարշին» փակ բաժնետիրական ընկերությունը, որը հաղթել է վաղօրոք հայտարարված մրցույթում։ Ջրագծի երկարությունը շուրջ 18 կմ է, կառուցման վրա ծախսվել է 477 հազար ԱՄՆ դոլար։ Խողովակաշարի շահագործման հանձնումով վերանում է 15 պոմպակայանների աշխատանքի անհրաժեշտությունը՝ տարեկան մինչեւ 14 մլն կվտ.ժամ էլեկտրաէներգիայի հաշվարկային տնտեսումով։ Գյուղնախարար Վլադիմիր Մովսիսյանի տված բացատրություններով, «արդեն ութ ամսում լիովին կփոխհատուցվեն օբյեկտի կառուցման ծախսերը», ավելին, նկատի առնելով ջրագծի շուրջ 200 մ անկումը (բարձրադիր եւ ցածրադիր կետերի մակարդակների տարբերությունը), կարելի կլինի առաջիկայում նրա վրա հիդրոկայաններ կառուցել եւ «երկու մեգավատ հզորությամբ էլեկտրաէներգիա ստանալ»։

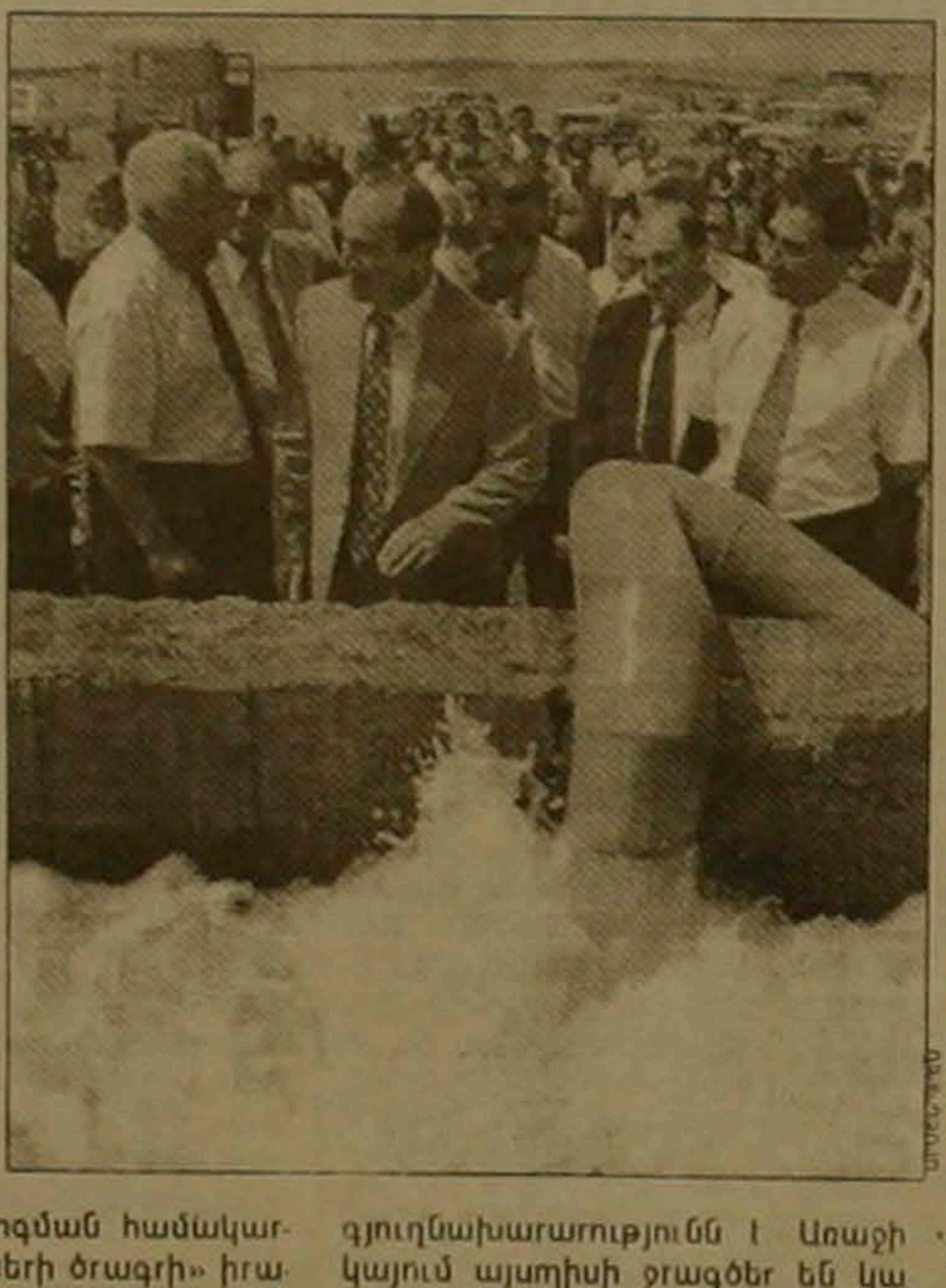

Ջրագծի շահագործման հանձնումը ՀՀ կառավարության 1998 թ. փետրվարի 26-ի թիվ 117 որոշմամբ հաստատված «ՀՀ ոռոգման համակարգի բարեփոխումների ծրագրի» իրականացման առաջին փուլն է։ Հիշյալ ծրագրով նախատեսվում է մեխանիկական եղանակով (պոմպակայանների միջոցով) իրականացվող ջրամատակարարումը փոխարինել ինքնահոս ջրամատակարարմամբ։ Ինչպես գյուղացիների հետ զրույցի ժամանակ նկատեց նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, «այն ժամանակ, երբ էլեկտրաէներգիան 2 կոպեկ էր, պոմպակայանների կառուցումը միգուցե արդարացված էր, սակայն մենք հիմա այդպիսի էժան էլեկտրաէներգիա չունենք...»։

Ինքնահոս ջրամատակարարման անցնելու գաղափարի ամենաջերմեռանդ կողմնակիցը, անշուշտ, գյուղնախարարությունն է։ Առաջիկայում այդպիսի ջրագծեր են կառուցվելու նաեւ Լոռու, Արարատի, Արմավիրի եւ այլ մարզերում։ «ՀՀ ոռոգման համակարգի վերականգնման ծրագրի» վարկի շրջանակներում ուսումնասիրվել են հանրապետության տարածքի ոռոգման 41 սխեմաներ մեխանիկական ոռոգումը ինքնահոսի փոխարինելու համար, եւ նրանցից 22-ի դեպքում այդպիսի փոխարինումը գնահատվել է իբրեւ «տնտեսապես արդյունավետ»։ Գյուղնախարար Վլադիմիր Մովսիսյանը հատկապես շահագրգռված էր երկու խոշոր ծրագրի՝ իրականացմամբ՝ Եղվարդի ջրամբարի շահագործմամբ եւ Որոտան-Արփա թունելախորշի կառուցմամբ։ Սրանցից առաջինի շինարարությունը, որ պիտի զբաղեցներ 925 հա տարածություն եւ պիտի ունենար 228 մլն խմ տարողություն, սկսվել է դեռեւս 1985 թ. եւ ֆինանսավորում չլինելու պատճառով դադարեցվել է 1990-ին։ Կատարվել է նախատեսված աշխատանքների շուրջ 40 տոկոսը՝ ապագա ջրամբարի հատակից հանվել եւ տեղափոխվել է հումուսով հարուստ հողը, «որի վրա հիմա այգիներ են գցված»։ Ժամանակին Եղվարդի ջրամբարի կառուցումը շատ հակառակորդներ ուներ, մամուլում թեժ բանավեճեր էին գնում, սակայն այս բոլոր տարիներին, ինչպես երեւում է, պրն Մովսիսյանը «ձեռ չի քաշել» իր երազանքից։ Նա նախագահին եւ նրան ուղեկցող անձանց առաջնորդեց Եղվարդի ջրամբարի տարածք, «տեղի վրա» ներկայացրեց նախագծեր եւ փորձում էր նախագահին ու վարչապետին համոզել, որ նպատակահարմար է կառուցել ջրամբարի գոնե փոքրացված տարբերակը 100 մլն խմ ջրի համար, որը պետք է վերցվի Արարատյան դաշտի մակերեսային ջրերից։ Դրա համար կպահանջվի եւս 70 մլն դոլար, սակայն ըստ պրն Մովսիսյանի, տնտեսական օգուտը շատ ավելին կլինի. «ճիշտ այդքան ջուր տարեկան պակաս բաց կթողնվի Սեւանից»։ Եթե սրան ավելացնենք տարեկան այն 165 մլն խմ ջուրը, որը Սեւան կհասնի Որոտան-Արփա թունելախորշի շինարարության ավարտից հետո (կառուցումը նախատեսվում է ավարտել 1999-ի վերջերին կամ 2000 թ. ապրիլին), ապա 10 տարվա ընթացքում կարելի կլինի «միայն այս կերպ Սեւանի ջրի մակարդակը բարձրացնել մոտ 3 մ-ով», քանի որ Սեւանի մակարդակը 1 սմ բարձրացնելու համար պահանջվում է 12 մլն խմ ջուր։ Նկատեմ, որ գյուղնախարարի համառությանն՝ ի պատասխան, նախագահը խոստացավ ընդամենը միայն «հարցը նայել», այսինքն կառավարական մակարդակով քննարկել, սակայն այսքանն էլ հավանաբար բավական էր, որպեսզի գյուղնախարարի առանց այն էլ բարձր տրամադրությունն ավելի բարձրանա. «Ես երկար եմ ապրելու, ասաց նա լրագրողներիս, եւ ձեզ եկող տարի հրավիրում եմ...», այնուհետեւ հետեւեց մի երկար թվարկում, թե նախարարը մեզ էլ ինչ «օբյեկտների բացման» է հրավիրում առաջիկա տարիներին։ Պրն Մովսիսյանն ընդգծում էր, որ «Հայաստանը ջուր ունի. տարեկան մոտ 6,7 մլրդ խմ, չհաշված ստորերկրյա ջրերը, բայց այդ բոլորը մեր երկրից դուրս է հոսում, ներս հոսող չկա։ Դրանցից օգտագործվում է շուրջ 2,4 մլրդ-ը, ջրամբարացված է 1 մլրդ-ից պակասը, եւ մենք դեռ պետք է ջրամբարների մի ամբողջ շարք կառուցենք, որը մեզ թույլ կտա հետագայում մեր ջուրը նաեւ վաճառել...»։

Վերջում ավելացնեմ, որ չնայած անասելի տապին, փոշուն եւ հոգնեցուցիչ ճամփորդությանը, բոլորս Կոտայքի մարզից վերադարձանք լավ տրամադրությամբ ու տպավորություններով. Հայաստանի գյուղատնտեսության հետագա վերելքի մասին գյուղնախարարի լավատեսական հավատով վարակված, որն ինչ-ինչ, բայց առանց ջրի իրականացնելն անկարելի է։

ՌՈՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Աստղագետները ի՞նչ են գուշակում Ռոբերտ Քոչարյանի համար

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ծնվել է 1954 թ. օգոստոսի 31-ին, կենդանակերպի Կույս նշանի տակ, երեքշաբթի, Լուսնի 4-րդ օրը։

«Կույսը» կենդանակերպի ամենասթափ նշանն է։ Օրենքը, կանոններն ու հրահանգներն ամեն ինչից վեր են դասվում, իսկ սեփական սառը գլուխն ու սթափ բանականությունը վստահելի խորհրդատուներն ու օգնականներն են։ Խորամանկությունն ու մտքի ճկունությունը հուշում են նրան ստորջրյա խութերի շրջանցման եւ սուր եզրերի հարթման մասին։ Ճակատագիրը նրանց օժտել է այնպիսի հատկություններով, ինչպիսիք են ճշգրտությունն ու կարգուկանոնը, հեռատեսությունն ու գործնականությունը։ Իրենց անալիտիկ մտածողության եւ ուժեղ տրամաբանության շնորհիվ կարող են լինել տաղանդավոր գիտնականներ, մանկավարժներ, տնտեսագետներ եւ քաղաքական գործիչներ։ Բնավորության բացասական գծերից են մանրախնդրության հասնող բծախնդրությունը եւ ժլատության հասնող խնայողությունը։ Հիշաչար են։

Կարող են լինել նաեւ առատաձեռն ու շռայլ, բայց միայն իրենց համակրանքն ու վստահությունը վաստակածների նկատմամբ։

Հարգանք գրեթե միշտ վայելում են, իսկ սեր՝ ոչ միշտ։

Կույս նշանի տակ ծնվել են կարդինալ Ռիշելյեն, Սավոնարոլան, Կուտուզովը, Ռեզերֆորդը, Ցիոլկովսկին, Ֆ. Ձերժինսկին, Ալ. Ռուցկոյը, Լուկաշենկոն, Է. Հոնեկերը, Թ. Ժիվկովը, պրեզիդենտ Ջոնսոնը, Լեւ Տոլստոյը, կաթողիկոսներ Վազգեն Առաջինը եւ Գարեգին Առաջինը, Վիլյամ Սարոյանը։

Ռ. Քոչարյանի աստղացույցում մոլորակների մեծ մասը գտնվում են հորիզոնից բարձր դիրքում, որը վկայում է գործնականության, ակտիվության, նախաձեռնողականության եւ գործը երբեք վաղվան չթողնելու կարողության մասին։

Արեւելքից ծագող Մարս մոլորակի ներդաշնակ կապերն Այծեղջյուր նշանում խոսում են հրամանատարի, կազմակերպչի եւ ղեկավարի տաղանդի մասին։ Նշում են ինքնուրույնություն, անձնական եւ ստեղծագործական ազատություն։ Նա միշտ համոզված է իր իրավացիության մեջ։ Հանդիպակաց ամեն միտք ընդունում է կասկածով եւ քննադատաբար։ Սովորաբար վիրավորանքը չի մոռանում։ Նման մարդիկ կանգ չեն առնում մինչեւ իրենց նպատակին չհասնեն։ Թեեւ Մարսի վերոհիշյալ դիրքը նպաստում է ցանկությունների արագ կատարմանն ու գործելու անդիմադրելի ձգտում է տալիս, նա միեւնույն է, երբեք անմտածված, չհաշվարկված ռիսկի չի գնում։

Աստղացույցում ծագող Աղեղնավորի նշանը, Արեգակի եւ Լուսնի դիրքերը հասարակության եւ բարձրաստիճան անձանց հետ լավ կապերի միջոցով ապահովում են սոցիալական վերելք եւ բարձրացում։

Մոլորակների նման դասավորության դեպքում անհատները հազվադեպ են մնում իրենց ծննդավայրում։ Շատ ցուցանիշներ կան բարձր դիրքի եւ ղեկավար պաշտոնների հասնելու մասին։ Առաջին հերթին դա աստղացույցի բարձրագույն կետում Վեներայի եւ Նեպտունի միացությունն է Սպիկա աստղի տակ։ Սա «բարի» աստղ է, որն օգնում է հաղթահարելու կյանքում հնարավոր փոփոխություններն ու հարվածները։ Լուսնի հանգույցները, որոնք աստղացույցում նշում են մարդու հոգեւոր զարգացման ուղղությունը, տեղադրված են Խեցգետին–Այծեղջյուր նշաններում։

Հավանաբար պատահական չէ, որ նույն դիրքն արտահայտված է եւ ՀՀ

նախագահի աստղացույցում։ Սա պարտադրում է լինել համարձակ, սթափ նայել շրջապատող իրականությանը, չափազանցված զգացմունքայնությամբ չարձագանքել երեւույթներին։ Եթե չկարողանա բավականաչափ արագ թոթափել անցյալի հիշողություններն ու կապերը, կդառնա պահպանողական։ Սա դժվար է իրագործել Լուսնի լարված կապերի պատճառով։

Իր ծրագրի հաջող իրականացման համար խիստ անհրաժեշտ կլինի հենվել բարձրագույն գաղափարների եւ բարոյա-էթիկական բարձր սկզբունքների վրա։ Այստեղ ճիշտ գտնված համազգային գաղափարը եւ իր անձի կախվածությունն այդ գաղափարից կհանդիսանան այն ուժը, որը ոչ միայն կփոխի իր մտքերն ու պահվածքը, այլեւ կանդրադառնա շրջապատի իրավիճակի ու բարոյական մթնոլորտի վրա։

Ներդաշնակ ու ուժեղ 9-րդ դաշտը Կույս նշանում տալիս է արտաքին կապերի հնարավորություն համագործակցության եւ օգնության ձեւով։

Նախագահի աստղացույցում իր ուժով երկրորդը 10-րդ տունն է՝ մասնագիտության, պաշտոնի եւ ստատուսի ոլորտը։ Այստեղ արտահայտված է ամենօրյա, բազմաթիվ որոշումներ ընդունելու կարողությունը, իր եւ ուրիշների առաջ կոնկրետ նպատակներ դնելու ձեւով։ Պահանջվում է ճշգրտություն եւ բացառիկ մաքրություն վճիռներ ընդունելիս։

Վեներա եւ Նեպտուն մոլորակների դիրքը 10-րդ տան մեջ կարող է մեծ պատիվներ եւ հարգանք բերել անձնական զոհողությունների դիմաց։ Սակայն «սեւ» Լուսնի գտնվելը նույն տան մեջ նախազգուշացնում է, որ ցանկացած չկասկածված եւ ոչ օրինական նվաճում հետագայում շատ վատ հետեւանքների կարող է հանգեցնել։

Միաժամանակ մոլորակների այդպիսի դասավորությունը բերում է արբեցման իշխանությամբ կամ դրա շուրջը տիրող մթնոլորտով։ Սա ժամանակի ընթացքում մշուշում է գիտակցությունը եւ կարող է կարեւոր որոշումների ժամանակ սխալների հանգեցնել։

Ուժեղ Մերկուրի մոլորակի դիրքը վերը նշված Վեներա-Նեպտունի հետ տալիս է նրբորեն մանեւրելու եւ կայծակնային կողմնորոշման հատկություններ։ Այստեղ էլ պետք է զգուշանալ տակտիկական ընդունակությունների չարաշահումից, որը կբերի ռազմավարական սխալների եւ ի վերջո անկման։

Կյանքի 44-րդ տարին ամենակարեւոր եւ պատասխանատու տարիներից մեկն է։ Այս շրջանը պիտի հիմք հանդիսանա հետագա զարգացումների համար։ Ուժեղանում է օտար մեկնաբանություններից եւ կողմնակի ազդեցություններից ազատագրվելու անհրաժեշտությունը։ Հանգամանքները կստիպեն գնալ խզումների, այս բանը տհաճություն եւ ցավ կպատճառի։ Հավանաբար ստիպված կլինի զոհաբերել նախկին ապրելակերպից շատ բաներ։ Այդ ժամանակ պետք է ամուր կանգնել սեփական ոտքերի վրա եւ պատրաստ լինել նոր պարտավորությունների։

Այս տարվա աստղացույցում կա խիստ կարեւոր ուղեւորության ցուցում։ Կլինեն շատ նոր հարաբերություններ ու կապեր։ Ազատ գործելու կամքը մեծ մասամբ կաշկանդված կլինի արտաքին գործոններով։

Արեւի տարվա աստղացույցի դիրքը խոսում է անհանգստության, անդրկուլիսային կամ ստիպողական գործողությունների մասին։ Կլինեն գաղտնի բանակցություններ եւ հաշվարկներ։ Մարս-Ուրան լարված կապը խոսում է ընկերների եւ համախոհների հետ կոնֆլիկտների եւ խզումների մասին, որն էլ կբերի ծրագրերի եւ հույսերի իրականացման խանգարման։

Սատուրն մոլորակի դիրքն ասում է շրջապատում որեւէ մեկին սպառնացող վտանգի եւ դրա հետ կապված անհանգստության մասին։

Կարեւոր եւ լարված շրջանները.
Նոյեմբեր-դեկտեմբեր 1998 թ.
Ապրիլ-մայիս 1999 թ.
Հուլիս-օգոստոս 1999 թ.

Եվ վերջում շնորհավորելով նախագահին ծննդյան տոնի կապակցությամբ՝ վստահորեն ասենք, որ ըստ հիմնականում շատ ներդաշնակ աստղացույցի, նա պատվով դուրս կգա այս տարվա դժվարություններից։

«ՓԱՐՈՍ» ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՏՂԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ
«Ազգ» օրաթերթի պատվերով

digitised by A.R.A.R.@

Լարվածություն չեխ-իրանական փոխհարաբերություններում

Այսօրվանից «Ազատություն» ռադիոկայանը հեռարձակում է պարսկերեն ծրագրի հաղորդումները

1998 թ. սեպտեմբերի 1-ից եթեր կտրվեն «Ազատություն» ռադիոկայանի նոր՝ պարսկերեն ծրագրի առաջին հաղորդումները: Ծրագիր, որի շուրջ լայն քննարկումներ են տեղի ունենում միջազգային մակարդակով:

Ինչպես հայտնի է, «Ազատություն» ռադիոկայանը ֆինանսավորվում է ԱՄՆ Կոնգրեսի կողմից եւ հիմնադրվել է սառը պատերազմի տարիներին, այսօր եթեր է դուրս գալիս նախկին ԽՍՀՄ-ի եւ Սոցիալիստական ճամբարի բոլոր երկրների տեղական լեզուներով: Մինչեւ 1994 թվականի վերջերը տեղակայված էր Մյունխենում, որից հետո տեղափոխվեց Պրահա: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդումները սառը պատերազմի [illegible] գաղափարական ոլորտում Արեւմուտքի ամենաարդյունավետ «զենքերից» էին համայնավարական ճամբարի դեմ պայքարում: Եվ հազիվ թե որեւէ մեկը թերագնահատի այն վիթխարի դերը, որը ռադիոկայանն ունեցավ համայնավարական ճամբարի եւ ԽՍՀՄ-ի փլուզման գործում: Ահա թե ինչու խիստ հակաիրանական դիրքորոշման ԱՄՆ Կոնգրեսը դեռեւս 1995 թ. որոշեց խիստ արդյունավետ այդ «զենքը» կիրառել նաեւ Թեհրանի դեմ: Ըստ նախագծի, հիշյալ հաղորդումները ֆինանսավորվելու էին նույն թվականին Իրանի դեմ պայքարի նպատակով Կոնգրեսի կողմից հատկացված 20 մլն դոլար հատկացումից: «Ազատություն» ռադիոկայանի պարսկերեն հաղորդումների օրինագիծը Կոնգրեսին ներկայացրեց Իրանի նկատմամբ թերեւս խիստ թշնամաբար տրամադրված սենատոր Ալֆոնս դ'Ամատոն, որը կառավարությունից պահանջում էր այդ նպատակով անհրաժեշտ հատկացումներ կատարել դեռեւս 1996 ֆինանսական տարում: Սակայն, երբ 1995 թվականին, ինչպես օրինագծի հեղինակն էր պնդում, այն լիովին համահունչ էր ԱՄՆ արտաքին քաղաքականությանը, ինչը պայմանավորված էր 1996 թ. նախագահական ընտրություններով, ապա այսօր, երբ Թեհրան-Վաշինգտոն փոխհարաբերություններում բարելավման միտում է արձանագրվել, որում խիստ շահագրգիռ է ԱՄՆ կառավարությունը, վերջինիս եւ Կոնգրեսի տեսակետները Իրանի հարցում ինչ-որ տեղ հակասում են, ուտի կառավարությունն այժմ այդ օրինագծի իրագործումը ստանձնեց դժգոհությամբ: Այնինչ Իսրայելի անվերապահ աջակից Կոնգրեսի պնդումներն այս առնչությամբ մեծամասամբ նպատակամղված են հենց երկու երկրների հարաբերությունների բարելավման միտումը կասեցնելուն, որին կտրականապես դեմ է Թել Ավիվը: Հաշվի առնելով Իրանի խիստ հակազդեցությունը ԱՄՆ-ի այդ քայլի նկատմամբ, կարելի է նշել, որ Կոնգրեսը զգալի հաջողություն արձանագրեց այդ ուղղությամբ:

1988 թ. ապրիլի 19-ին հայտնի դարձավ, որ ԱՄՆ կառավարությունը որոշում է ընդունել պարսկերեն նոր ռադիոհաղորդումների վերաբերյալ: Թեեւ Վաշինգտոնը միաժամանակ նշում էր, որ դրանք ուղղված են երկու երկրների փոխըմբռնմանը նպաստելուն, եւ որ երբեք նախագահ Խաթամիի կառավարությանը հարվածելու նպատակ չեն հետապնդում, ինչը թերեւս պետք է որակել որպես ԱՄՆ-ի կողմից այդ քայլը ոչ էական ներկայացնելու փորձ, այնուհանդերձ, ապրիլի 20-ին Իրանի ԱԳ նախարար Քամալ Խարազին խստիվ քննադատելով ԱՄՆ-ի հիշյալ որոշումն ընդգծեց, որ Իրանի ժողովրդին ներազդելու Վաշինգտոնի այդ փորձը եւս դատապարտված է պարտության: Նա նշեց, որ մեծ հավանականությամբ Վաշինգտոնի նման ձեռնարկումը կչեզոքացնի երկու երկրների փոխհարաբերությունները բարելավելու ջանքերը, ինչը, Խարազիի գնահատմամբ, միջամտություն է Իրանի ներքին գործերին: Ի դեպ, ԱՄՆ-ի այդ որոշումը կնպաստի նաեւ Իրանի պահպանողականների դիրքերի ամրապնդմանը, որոնք դեմ են ԱՄՆ-Իրան որեւէ կապի հաստատմանը: Համենայն դեպս, «Ազատություն» ռադիոկայանի պարսկերեն հաղորդումների գործարկմամբ, Իրանը թերեւս կենթարկվի քաղաքական հուժկու հարձակման, որին դիմակայելը առնվազն դյուրին չի լինի:

Ինչպես կանխատեսվում էր («Ազգ», 28 ապրիլի 1998 թ.), խնդրո առարկա ռադիոհաղորդումները բացասաբար են անդրադառնալու ոչ միայն ԱՄՆ-Իրան, այլեւ Իրան-Չեխիա փոխհարաբերություններին, քանզի պարսկերենով ռադիոհաղորդումները եթեր են տրվելու Պրահայից: Թեհրանն արդեն պաշտոնապես բազմիցս բողոք է ներկայացրել Պրահային, նշելով, որ այս ոլորտում Չեխիայի համագործակցությունը հակասում է 1930 թ. հոկտեմբերի 29-ի Իրան-Չեխիա բարեկամության պայմանագրին, ինչպես նաեւ ՄԱԿ-ի կանոնադրությանը: Իրանը այդ ծրագրի գործարկումը դիտում է որպես միջամտություն Իրանի ներքին գործերին եւ ԱՄՆ-ի կողմից պետական ահաբեկչություն Իրանի դեմ եւ միաժամանակ նախազգուշացրել է, որ եթե Պրահան համաձայնի «Ազատության» պարսկերեն հաղորդումների հեռարձակմանը, ապա այն բացասական լուրջ ազդեցություն կթողնի երկու երկրների փոխհարաբերությունների վրա: Պրահայում Իրանի դեսպան Ջաֆար Հաշեմին օգոստոսի 27-ին BBC ռադիոկայանին տված հարցազրույցում նշել է, որ եվրոպական բազմաթիվ երկրներ, ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ը, պարսկերեն ռադիոհաղորդումներ ունեն, որոնց առնչությամբ Իրանը չի բողոքում, իսկ այս մեկն իր բնույթով միանգամայն տարբեր է դրանցից, քանի որ ֆինանսավորվում է ԱՄՆ Կոնգրեսի կողմից «Իրանի Իսլամական վարչակարգի վերացման» ծրագրին հատկացված 20 մլն դոլարից, որից բաժին է հասնում նաեւ Չեխիային:

ԱՄՆ կառավարությունը 5 մլն դոլար է հատկացրել նաեւ Իրաքի համար հատուկ ռադիոհաղորդումների կազմակերպմանը, որի նպատակը, ըստ Վաշինգտոնի, այդ երկրի քաղաքական-հասարակական եւ մշակույթի ոլորտներում առկա խնդիրների արծարծումն եւ Իրաքի հասարակ քաղաքացիներին բացատրում է, որ Արեւմուտքը դեմ է Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգին եւ ոչ թե Իրաքի ժողովրդին: Սույն ռադիոհաղորդումների հեռարձակումը եւս նախատեսված էր իրագործել «Ազատություն» ռադիոկայանից: Սակայն Չեխիայի կառավարությունը օգոստոսի 27-ին քննարկելով Իրանին եւ Իրաքին ուղղված ռադիոկայանների հարցը, մերժեց Իրաքի համար ռադիոհաղորդումների հեռարձակումը Պրահայից՝ պատճառաբանելով երկրի անվտանգությամբ: Այս հարցում նշանակություն ունեցավ նաեւ այն, որ հաղորդումների հեռարձակումը Վաշինգտոնը նախատեսում է Իրաքի նկատմամբ ՄԱԿ-ի սահմանած էմբարգոյի վերացումից հետո: Ինչ վերաբերում է պարսկերեն հաղորդումներին, ապա Չեխիայի կառավարությունը համաձայնել է դրանց ժամանակավոր հեռարձակմանը, իսկ վերջնական որոշում կկայացնի տարեվերջին: Տնտեսական անկում ապրող Չեխիային Իրանի հետ տնտեսական կապերը անհրաժեշտ են, ուստի եւ ջանքեր է գործադրում իրանական կողմին ապացուցելու, որ հաղորդումներն ուղղված են նախագահ Խաթամիի քաղաքականությանը նպաստելուն: Ջանքեր, որոնք հաջողություն չարձանագրեցին: Բացի այդ, Չեխիայի ԱԳ նախարար Յան Կավանը օգոստոսի 27-ին հայտարարեց, որ «Ազատություն» ռադիոկայանի պարսկերեն հաղորդումների պատասխանատուներին տեղյակ է պահվել, որ մինչ հեռարձակումը դրանք ուսումնասիրելու է չեխական կողմը:

Սակայն, հիմնականում երկրի տնտեսական վիճակով պայմանավորված, կառավարության նման դիրքորոշումը չի ընդունում նախագահ Հավելը: Նա մերժելով վարչապետի եւ կառավարության որոշ անդամների տեսակետներն այս առնչությամբ, ընդգծել է, որ այդօրինակ դիրքորոշումը կարող է պատճառ դառնալ, որ ԱՄՆ-ը Չեխիային դիտի որպես ոչ վստահելի դաշնակցի:

Ստեղծված իրավիճակն անկասկած բացասաբար կանդրադառնա Իրան-Չեխիա փոխհարաբերություններին բոլոր ոլորտներում, ընդհուպ բացառված չէ, որ Թեհրանը կիջեցնի երկու երկրների դիվանագիտական հարաբերությունների մակարդակը: Հանգամանք, որի հետ Չեխիան չի կարող հաշվի չնստել, մանավանդ որ ներկա դրությամբ վերջինիս համար [illegible] կարեւոր է արտաքին առեւտուրը, ինչը մեծ հավանականությամբ կտուժի: Հետեւաբար տարեվերջին, երբ Չեխիայի կառավարությունը պետք է վերջնական որոշում կայացնի «Ազատություն» ռադիոկայանի պարսկերեն հաղորդումների վերաբերյալ, թերեւս կվերանայի իր այժմյան որոշումը: Այս դեպքում դրանք հավանաբար կգումարվեն «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի օրական երեքժամյա պարսկերեն հաղորդումներին:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

«Կանաչ» ավտոմեքենաները կերթեւեկեն ամեն օր

Ֆրանսիական բնակավայրերում երթեւեկող ավտոմեքենաներից շատերի դիմապակու ստորին աջ անկյունում օգոստոսի 17-ից հայտնվել է այսպես կոչված «կանաչ դրոշմանիշ», որը վկայում է տվյալ մեքենայի էկոլոգիական մաքրության մասին: Ինչպես հայտնի է, ամռան շոգ օրերին մեծ քաղաքների օդավազանում ավելանում

է օզոնի քանակությունը, որը վնասակար է թոքերի համար: Այդ դրոշմանիշը կրող ավտոմեքենաների վարորդներն իրավունք են ստացել ազատորեն երթեւեկելու ամեն օր եւ ամենուրեք նույնիսկ այն օրերին, երբ օդի գերաղտոտվածության պատճառով Փարիզում թույլատրվում է միայն կենտ կամ զույգ համարանիշով մեքենաների երթեւեկությունը: Ինչպես տեղեկացնում է «Էքսպրես» հանդեսը, ներկայումս Ֆրանսիայում գրանցված 25,5 մլն մարդատար ավտոմեքենաներից ու փոքր բեռնատարներից 7,7 մլն-ը կունենան «կանաչ դրոշմանիշ»: Դրանք գազով եւ էլեկտրականությամբ գործող կամ այսպես կոչված կատալիտիկ խլացուցիչով հանդերձավորված ավտոմեքենաներն են, այնուհետեւ 1992 թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո արտադրված բենզինային, 1997 թ. հունվարի 1-ից հետո արտադրված դիզելային մարդատար մեքենաները, 1994 թ. հոկտեմբերի 1-ից ի վեր երթեւեկող բենզինային փոքր բեռնատարները, որոնց այս տարվա հոկտեմբերի 1-ից կմիանան դիզելային փոքր բեռնատարները:

Ինչպես նշում է Փարիզի եւ շրջակա դեպարտամենտների շրջանային խորհրդի նախագահ Ժան Ֆելիքս Բեռնարը, «կանաչ դրոշմանիշն» ունի ոչ միայն խորհրդանշական, այլեւ «մանկավարժական» նշանակություն, թեեւ նախատեսված է այն կիրառել գլխավորապես ամռանը՝ քաղաքային օդի առավելագույն աղտոտվածության ամիսներին:

Դ. Ք.

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ձախ ընդդիմության երեք խմբակցություն կքվեարկի Չեռնոմիրդինի թեկնածության դեմ

ՄՈՍԿՎԱ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ձախ ընդդիմության երեք խմբակցություն եւ խումբ ՌԴ կոմկուսը, «Ժողովրդապետությունը» եւ ագրարականները որոշում են կայացրել քվեարկելու Վիկտոր Չեռնոմիրդինի թեկնածության դեմ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այս մասին այսօր հայտարարել է ՌԴ կոմկուսի առաջնորդ Գենադի Զյուգանովը երեք խմբակցությունների խորհրդակցության ավարտից հետո, որին առավոտյան մասնակցել է վարչապետի պաշտոնակատար Վիկտոր Չեռնոմիրդինը: Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, ըստ Զյուգանովի, «չունի ծրագիր, ընդհանուր պարզորոշություն, թիմ կազմելու իրական հնարավորություն»: ՌԴ կոմկուսի առաջնորդն այն կարծիքին է, որ «Պետդումայում ձախ ցենտրիստական մեծամասնությունը, իսկ դա մոտավորապես 300 քվե է, եւ Դաշնության խորհրդի երկու երրորդը ի վիճակի են կոնսուլտացիաներից հետո արժանի թեկնածություն գտնել եւ 2-3 օրվա ընթացքում կազմել ընդունակ, ուժեղ, գրագետ կառավարություն»: Ընդսմին Գենադի Զյուգանովն առաջադրել է մի պայման. «Այս կառավարությունը հնարավոր չի լինի արձակել ՌԴ նախագահի գրչի մի շարժումով, այն պետք է արձակվի կամ մեկ պալատի, կամ երկու պալատների համապատասխան որոշումից հետո»: Նա նշել է, որ ձախ ընդդիմությունն «ունի թեկնածությունների ցուցակ»:

«Յոթնյակը» պատրաստ է օգնելու Ռուսաստանին

ԼՈՆԴՈՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերը եւ ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը հայտարարել են Ռուսաստանին ըստ ամենայնի օգնություն ցույց տալու աշխարհի արդյունաբերապես զարգացած յոթ երկրների պատրաստակամության մասին՝ նրա կողմից բարենորոգումների իրականացման կուրսը շարունակելու դեպքում: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, «յոթնյակի» այս միասնական դիրքորոշումը պարզորոշ հնչեց Բլերի եւ Քլինթոնի անցյալ գիշեր կայացած 15-րոպեանոց հեռախոսազրույցի ժամանակ, հաղորդել է Դաունինգ ստրիթի պաշտոնական ներկայացուցիչը: Այս տարի «յոթնյակում» նախագահող Մեծ Բրիտանիայի վարչապետի զրույցը Բիլ Քլինթոնի հետ Սպիտակ տան ղեկավարի Մոսկվա կատարելիք այցի նախօրեին, ավարտեց արեւմտյան տերությունների ղեկավարների հետ Լոնդոնի կոնսուլտացիաների շարքը Ռուսաստանի տնտեսական իրադրության վերաբերյալ:

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ

Իրանը խոստանում է նաեւ ուժ գործադրել

ԴԵԼԻ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրանը պատրաստ է գործադրել «բոլոր միջոցները, ներառյալ ռազմականը» Աֆղանստանի հյուսիսում «Թալիբան» իսլամական արմատական շարժման ջոկատների կողմից Մազարի Շարիֆ քաղաքը գրավելու ժամանակ աֆղան թալիբների առեւանգած իրանցի քաղաքացիներին, ներառյալ 11 դիվանագետների եւ մեկ լրագրողի, ազատման համար: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այս մասին լրագրողներին Իսլամաբադում հայտարարել է Իրանի արտաքին գործերի փոխնախարար Մոհսեն Ամինզադեն:

Իրանցի բարձրաստիճան դիվանագետը Պակիստանի մայրաքաղաք էր ժամանել որպես Իրանի նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ: Նա Պակիստանի վարչապետ Նավազ Շարիֆին է հանձնել Իրանի ղեկավարի ուղերձը, որով նա Պակիստանի իշխանություններին խնդրում է միջամտել իրադրությանը թալիբների գերությունից իրանցի քաղաքացիներին ազատելու նպատակով: «Մենք այս խնդրանքով դիմել ենք Իսլամաբադին, որովհետեւ նա սերտ հարաբերություններ է պահպանում թալիբների հետ», նշել է իրանցի դեսպանորդը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Վիլյամ Սարոյան-90

Ժամանակը չի սպասում

Էջեր ճամփորդական նոթատետրից

Բուն «Ֆրեզնո» բառը ինձ համար միշտ զուգորդվել է Վիլյամ Սարոյանի անվանը, որի հետ ես երկու անգամ ճամփորդել եմ Խ. Միությունում: «Լիտերատուրնայա գազետայում» քանիցս հրապարակել եմ մեր զրույցները, երկխոսությունները: Զգացվեցի, երբ 1978 թ. Ամերիկայից հեռագիր ստացվեց, որով մեծ գրողը խնդրում էր, որ իրեն դիմավորեմ հատկապես ես: Եվ ես անհապաղ մրգով լի երկու զամբյուղներով մեկնեցի Ռիգա, ուր պետք է ժամաներ «Ալեքսանդր Պուշկին» օվկիանոսային նավը: Այդ իմաստնագույն մարդու հետ ընկերանալով, ես նրան իրոք սիրեցի, եւ ամեն անգամ, երբ մենք բաժանվում էինք, երեւակայությանս մեջ պատկերվում էր նրա Ֆրեզնոն, որն իր իսկ խոստովանությամբ, խաղողի այգիներով անչափ հիշեցնում էր Հայաստանը:

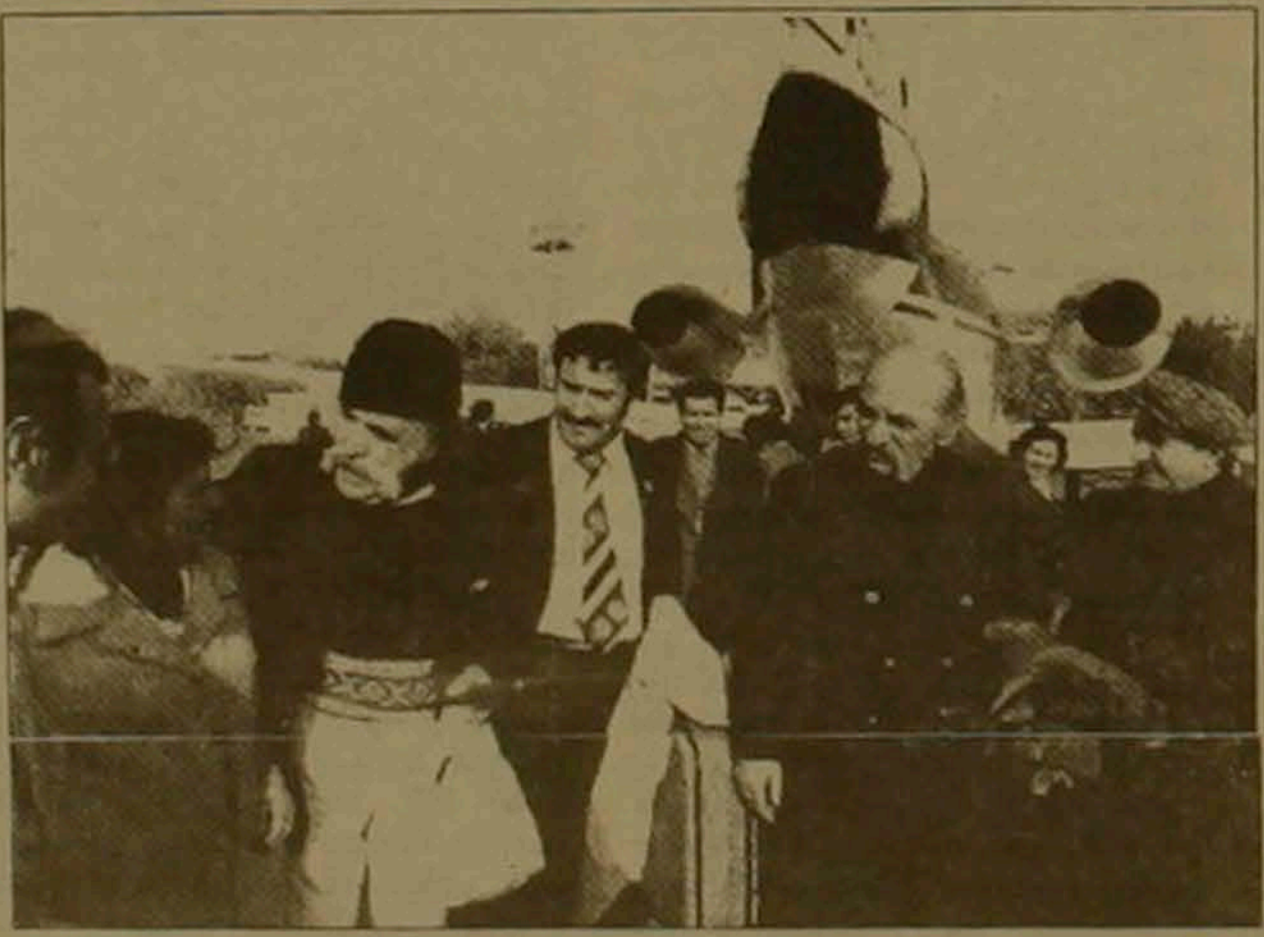

Ես գիտեի, որ Ֆրեզնոյի օդանավակայանում ինձ անպայման կդիմավորի ծերուկ Արամ Արաքը: Նա մոտ 90 տարեկան է: Ծանոթացել ենք 2 տարի առաջ Երեւանում: Այն ժամանակ Ջոն Կիրակոսյանի մոտ սփյուռքից եկած բազմաթիվ հյուրեր էին հավաքվել, եւ երեկույթի թեժ պահին Ջոնը զանգահարեց ինձ եւ հրավիրեց: Այն ժամանակ ես ծանոթացա ծերունազարդ Արամի հետ, որը լի էր եռանդով, հումորով եւ աշխույժով: Պետք էր տեսնել, թե ծերունին ինչպես էր պարում երիտասարդների հետ: Իմանալով, որ պատրաստվում եմ ուղեւորվել Ամերիկա, Արամ Արաքն ասաց. «Հոգուդ մեղք կանես, եթե ինձ չտեղեկացնես քո գալստյան մասին»: Եվ ահա Լոս Անջելեսից նրան տեղեկացրին, որ ես ԱՄՆ-ում եմ: Եվ ոչ միայն նրան, այլեւ մի երիտասարդ հասարակական գործչի, որին Ֆրեզնոյում ամենքը մեծարում են հակիրճ «Ժիրայր» անունով:

Բայց ինձ դիմավորեցին ոչ միայն Արամը եւ Ժիրայրը.... Երբ ներկայացրին երրորդ դիմավորողին, ես, լսելով նրա անունը, որոշ ժամանակ մտքերի մեջ ընկա: Պատիկ Տեր-Մկրտչյան: Բարեբախտաբար, արդեն ավտոմեքենայում վերհիշեցի, որ այդ անունը լսել եմ Սարոյանից: Վարպետին (Սարոյանին այդպես էին անվանում Հայաստանում) շատ էր դուր գալիս Պատիկ անունը: Ես վերհիշեցի, որ նա Սարոյանի պես ծնվել է Ֆրեզնոյում եւ որ նրա աչքի առջեւ է կազմավորվել հայ գաղութը: Ավելին, նրա աչքի առջեւ Ֆրեզնոյում 7-8 տասնամյակի ընթացքում գոյացել է հայկական երկու գերեզմանատուն:

Ֆրեզնոյի փոքրիկ հյուրանոցում տեղավորվելուց անմիջապես հետո մեկնեցինք դպրոց: Բայց ճանապարհին կանգ առանք բազմահարկ շենքերից մեկի մոտ: Հիվանդանոց էր: Այստեղ 1981 թ. մայիսին վախճանվել է Վիլյամ Սարոյանը: Գրողի վերջին օրերի մասին արդեն հասցրել են շատ բան գրել: Լույս է տեսել նրա մասին պատմող գիրք, որի հեղինակը Սարոյանի ընկերն է՝ նկարիչ Վարազ Սամվելյանը:

Դպրոցը 6-ամյա է: Բացվել է 1979 թ. Դարասկզբին հանգրվան որոնող հայ գաղթականները հասան մինչեւ Ֆրեզնո, որը իրենց հայրենիքին նման է միայն ու միայն խաղողի այգիներով: Ուրիշ ոչնչով: Իրեն խաբում էր մեծն Սարոյանը, որը դարասկզբին ծնվել էր արդեն օտարության մեջ: Սան Խոակինը բնավ նման չէ Արարատյան դաշտին, որին բովանդակ աշխարհում նման է միայն Արարատյան դաշտը: Ոչինչ չի կարող փոխարինել հայրենիքին, նույնիսկ դրախտը իր լռությամբ, ծաղիկներով ու սոխակի դայլայլներով:

Իրանի եւ Լիբանանի դեպքերից հետո նոր ընտանիքների թիվը Ֆրեզնոյում ավելացավ: Աճեց երեխաների թիվը: Եվ անմիջապես էլ դպրոց բացվեց: Դրա տնօրենը երիտասարդ է, որը ժամանակին Կիպրոսից ուսումնառության էր մեկնել Խ. Հայաստան: Ավարտել է Երեւանի Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտը: Ճակատագիրը նրան եւս Կիպրոսից բերեց այստեղ: Հիմա նա գլխավորում է դպրոցը: Ծնողները զավակներին դպրոց են բերում հեռվից: Դպրոցին օգնում են ինչով կարողանում են: Դասագրքերն ստացվում են Հայաստանից: Թերեւս հարկ է ասել, որ ամբողջ սփյուռքում ամենատարածված դասագրքերը Երեւանի «Լույս» հրատարակչության գրքերն են:

Հայրենակիցներիցս շատերը խոստովանել են, որ գաղթական դառնալով՝ ի թիվս այլ բաների Ֆրեզնոն ընտրել են լոկ այն պատճառով, որ այնտեղ ծնվել, մեծացել, ապրել եւ մահացել է Վիլյամ Սարոյանը:

Ֆրեզնոյում մնալու քիչ օրեր ունեի: Որոշեցինք առավելագույնս օգտագործել նույնիսկ քաղաք ժամանելու օրը: Դպրոցից հետո տանը թողնելով ծերունի Արամ Արաքին, Ժիրայրի եւ Պատիկի հետ որոշեցինք մեկնել պանթեոն դիակիզարան, որտեղ մինչեւ օրս գտնվում է Վիլյամ Սարոյանի աճյունասափորը: Նրա աճյունի մի մասը մենք թաղել ենք Երեւանում Կոմիտասի անվան զբոսայգում: Թաղել ենք այնտեղ, որտեղ հայրենի հողում հանգչում են Կոմիտասն ու Իսահակյանը, Խաչատրյանն ու Սարյանը: Սարոյանի մահից երեք տարի անց այնտեղ թաղվեց նաեւ մեծն Շիրազը: Սարոյանի հուղարկավորությանը մասնակցում էր ամբողջ ժողովուրդը, ողջ Հայաստանը: Հանգուցյալի կտակի համաձայն, Երեւանում թաղեցին աճյունի միայն կեսը: Եվ ես շատ էի ուզում իմանալ երկրորդ կեսի ճակատագրի մասին:

Ես չափազանց լավ եմ հասկանում սփյուռքի վիճակը, օտարության մեջ գտնվող ժողովրդի վիճակը: Հիշում եմ, իմ լոսանջելեսցի բարեկամների հետ շատ մտերմիկ զրույցի ժամանակ ասացի, որ իրենց քաղաքում Ցեղասպանության զոհերի հուշարձանը պահվում է անպատշաճ տեսքով: Տեղանքը անխնամ է: Աղբյուրը ցամաքել է, Հավերժական կրակի գազը անջատված է, բետոնե սյուների վրա ինչ-որ օտար մակագրություններ կան, որ արել են հավանաբար անօթեւան տղաները, իսկ գուցե եւ ոչ այնքան անվնաս տղաները: Հիշեցրի նաեւ, որ Հայաստանում Ցեղասպանության զոհերի հիշատակի 70-րդ տարելիցի առթիվ մեծ ծավալի աշխատանքներ են կատարվել Ծիծեռնակաբերդի բլրի հուշահամալիրն էլ ավելի տպավորիչ դարձնելու համար: Այն ժամանակ բարեկամներս ինձ միայն մեկ նախադասություն ասացին, որը սառեցրեց իմ պոռթկումը. «Հողը, որի վրա հուշարձան է կանգնեցված, մեզ չի պատկանում, պատկանում է քաղաքապետարանին»: Ահա եւ ամբողջը: Հողը քոնը չէ եւ վերջ: Իսկ քանի որ այդպես է, դու իրավունք չունես որեւէ նոր աշխատանք կատարելու:

Եվ երբ պանթեոն-դիակիզարանի անչափ երկար պատերի ապակեպատ փորվածքներում տեղակայված բազմահազար աճյունասափորների մեջ ես նկատեցի «գրող-հումանիստ Վիլյամ Սարոյան» մակագրությամբ աճյունասափորը, կրծքումս ցավ զգացի: Ամեն ամիս հարկավոր է վճարել, որպեսզի սափորը պահպանես այդ վիթխարի շինությունում: Ես չեմ կարող դրա համար մեղադրել մեկին: Եվ այնուամենայնիվ Սարոյանի կտակը կիսով չափ է կատարված: Նա ինձ ասել էր (եւ ես «Լիտերատուրնայա գազետայում» հրապարակեցի այդ խոսքերը), որ մարդ պետք է ծնվի եւ ապրի իր հայրենիքում: «Վիլյամ Սարոյանը ծնվեց օտարության մեջ, Վիլյամ Սարոյանները պետք է ծնվեն եւ ապրեն հայրենիքում»: Մշտապես հեգնանքով լի գրողը հազիվ թե զարմանար, իմանալով, որ ինքը թաղված է կիսով չափ: Մինչեւ օրս կտակն անկատար է, եւ աճյունի մի մասը չի հանձնված այն հողին, որտեղ նա ծնվել է:

Հասանք գրողի ապրած տունը: Նրա հետ ճամփորդելով Ռիգայից Լենինգրադ, Լենինգրադից Մոսկվա, Մոսկվայից Երեւան, Հայաստանում, Վայոց Ձորում, Զանգեզուրում, ես բազմիցս լսեցի նրա պատմությունները այն տան մասին, որտեղ աշխատում էր ինքը: Ավելի ճիշտ, նա խոսում էր նույնիսկ երկու տների մասին: Ինչպես ինքն էր պատմում, սկզբում գրողին դուրս է մղում մի սենյակը, որն այնքան է լցվում թղթերով ու գրքերով, որ այլեւս անհնար է դառնում հատակի վրա քայլելը: «Անդադար մտածում ես, ասում է Սարոյանը, որ երբեւիցե, գուցե մահից հետո, կթողնես բոլոր գործերը եւ կսկսես կարգուկանոն հաստատել: Հենց այդ ժամանակ էլ դեն կնետես բոլոր ավելորդ բաները: Բայց ավա՜ղ... Հետո քեզ դուրս է մղում նաեւ մյուս սենյակը, որտեղ նախկինում հաճելի էր երկար մնալը: Այն նույնպես լցվում է ձեռագրերով, եւ ոչ միայն ձեռագրերով: Այնինչ ես՝ «ծեր հիմարս», նկարում եմ: Եվ ո՞ւր է թե ես նկարեի այն, ինչը հասկանալի է ուրիշներին, կամ՝ ինչն ինձ համար հասկանալի կլիներ մեկ օր կամ նույնիսկ մեկ ժամ անց: Ես սիրում եմ հսկայական թղթի վրա տարբեր գույների կորագծեր անել: Մերթ վրձինով, մերթ մատիտով, մերթ ֆլոմաստերով, մերթ էլ Վարազի արվեստանոցից բերած ածխակտորով: Եվ նկարում եմ, նկարում: Իսկ ինքս այդ ժամանակ մտածում եմ: Իսկ հետո նայում եմ, թե ինչ եմ նկարել, եւ հիշողությանս մեջ վերականգնում եմ, թե այդ ժամանակ ինչի մասին եմ մտածել: Նկարում եմ եւ անպայման ստորագրում. նշում եմ օրը, ժամը, տարին, ազգանունս: Իսկ հետո արդեն չեմ կարողանում բաժանվել այդ գլուխգործոցներից: Այնինչ մեկ սենյակում սկզբում կուտակվում են տասնյակ նկարներ, ապա հազարավորները, ապա տասնյակ հազարավորները, եւ ահա ինձ փողոց է նետում արդեն ոչ թե սոսկ սենյակներից մեկը, այլ ամբողջ տունը: Եվ այդ ժամանակ ստիպված ես մոտերքում նոր տուն գնել: Եվ ամեն ինչ սկսվում է նորից: Երբեմն վերադառնում ես հին տուն եւ երկար փնտրում անհրաժեշտ գիրքը: Իսկ գրքերի թիվը հասնում է հազարների, տասնյակ հազարների: Սենյակներից մեկում տեղավորված են միայն իմ գրքերը եւ իմ մասին պատմող գրքերը: Սկզբում ես դրանք շարում էի դարակներում, իսկ հետո պարզապես բացում էի դուռը, որը մինչեւ վերջ չէր բացվում, քանզի մյուս կողմից խանգարում էին հատակին թափված գրքերը, եւ արանքից գցում էի հերթական գլուխգործոցը, որն իմն էր կամ իմ մասին: Բացի դրանից, իմ հայրենակիցները, որոնց մեջ գրողներն ու բանաստեղծները խաղողագործներից շատ են, ինձ անվերջ նվիրում են իրենց վեպերն ու պոեմները: Մյուս կողմից էլ ինձ գրքեր են ուղարկում ուրիշ գրողներ: Իսկ նամակնե՜րը... Դրանք նույնպես հարկավոր է պահպանել: Չէ որ գրում էին թե գրչակից եղբայրներս, թե բեմադրիչները եւ թե դերասանները»... Նմանօրինակ մենախոսություններից յուրաքանչյուրը գրողը սովորաբար ավարտում էր «Ահա այդպես էլ ապրում եմ» արտահայտությամբ:

Գրիֆեթ Սթրիթ, 2739: Շարժվում էինք դեռ 19-րդ դարի վերջերին եւ 20-րդ դարի սկզբներին կառուցված ցածր տնակների մոտով: Ինչպես պատմում էր Պատիկ Տեր-Մկրտչյանը, որից մենք չէինք բաժանվում Ֆրեզնոյում ճամփորդելիս, ժամանակին դրանցից շատերում հայեր են բնակվել, որոնք հետագայում հարստանալով, տեղափոխվել են ուրիշ տներ: Անշուք են մնացել միայն Սարոյանի տները: Նա երբեք չէր ընկնում պերճանքի հետեւից, թեեւ կարող էր երբեմն մեկ գիշերվա ընթացքում մի քանի հարյուր հազար դոլար վաստակել:

Փողոցի ամենավերջում կողք-կողքի կանգնած են իրար նման երկու տներ: Ես կարծում էի, թե մինչեւ օրս այնտեղ են գտնվում գրողի գրքերը եւ անձնական իրերը եւ որ իրերի տրամաբանությամբ այստեղ, իհարկե, հիմնվելու է թանգարան: Բայց առաջին իսկ վայրկյանին պատուհանից նայելով հասկացա, որ կան առհասարակ տներ, բայց չկան Սարոյանի տները: Ամբողջ թափով կատարվում է նորոգում: Տանտերերը շատ էին շտապում: Երբ նրանց պահանջով դուրս բերվեցին գրողի իրերը, նրանք սկսեցին նորոգել տունը հետագայում ուրիշ կենվորների վարձով տալու համար:

Անձամբ ներկարարությամբ զբաղվող տանտիրուհին սիրահոժար համաձայնեց մեզ ցույց տալ գրողի նախկին կացարանը: Միայն երեւակայության շնորհիվ կարելի էր պատկերացնել մի ժամանակ այդ սենյակներում նշանավոր գրողին շրջապատած «խառնափնթորությունը»: Ինձ ասացին, որ վերջին տարիներին անկյունում ինչ-որ տեղ դրված է եղել այն փոքրիկ հեռուստացույցը, որը նա հետը բերել էր Խ. Միությունում վերջին ուղեւորությունից: Եվ ես վերհիշեցի, թե ինչպես կնոջս եւ Սարոյանի հետ երկար ժամանակ ամբողջ Օդեսայում փնտրում էի հարմար եւ շատ թեթեւ հեռուստացույց: Սարոյանն այն ժամանակ ծախսում էր այցի ընթացքում տարբեր հրատարակչություններից ստացած հոնորարները:

Ես չէի կարողանում ինչպես հարկն է պարզել, թե ուր են կորել գրողի բոլոր իրերը: Իմ նոր բարեկամներն ասում էին, թե դրանք տնօրինում է այսպես կոչված կտակակատարը, որը պատասխանատու է Սարոյանի ֆոնդի համար: Բայց ոչ ոք չգիտե նրա գտնվելու ստույգ վայրը: Ասում էին, թե ամենից հաճախ լինում է Սան Ֆրանցիսկոյում: Ինչպես պարզվեց, Սարոյանի ձեռագրերն ու գրքերը գտնվում էին քաղաքային գրադարանում: Մենք անմիջապես մեկնեցինք այնտեղ:

Այն բաժնում, որտեղ պահվում էին Սարոյանի ձեռագրերն ու գրքերը, ծանոթացանք վարիչ Ռոնալդ Մազոնիի հետ: Ռոնալդը մեզ ցույց տվեց «արկղների Մոնբլանը»: Դրանք բոլորը համարակալված են: Ընդամենը 780 հատ են: Դրանց մեջ Սարոյանի նկարներն են, ալբոմները, նամակները: Կան հսկայական քանակությամբ անտիպ պատմվածքներ, վիպակներ, պիեսներ: Դարակներին դրված են Սարոյանի հազարավոր գծանկարչական աշխատանքներ: Ես թույլտվություն խնդրեցի դիտելու դրանցից գոնե մի քանիսը: Ռոնալդը ցույց տվեց հսկայական, արդեն դեղնած թերթեր: Դրանց վրա Սարոյանի ձեռքով գրված էր. «Նկարված է տրամադրություն», իսկ ներքեւում նշված էր նկարի ստեղծման ստույգ ժամը: Ես Ռոնալդին հարցրի. «Գրողի անտիպ աշխատանքներից քանի՞սն են հայտնի»: Ինձ համար այդ հարցն ամենակարեւորն էր: Վերջիվերջո, մնացյալ ամեն ինչն արդեն նրա երկրպագուների պատվի գործն է: Կարելի է եւ թանգարան ստեղծել, եւ այնտեղ հավաքել Սարոյանի տպագիր բոլոր գրքերը, նրա մասին հրատարակված բոլոր գործերը, այն ամենը, ինչին դիպել է նրա ձեռքը: Բայց անտիպ աշխատանքները, ինչպես ասում են, արդեն ուրիշ խոսակցության թեմա են: Ռոնալդ Մազոնին նայեց ինչ-որ թղթի եւ ասաց. «Չի հրատարակվել մոտ 100 աշխատանք: Բոլորն էլ բավական խոշոր գործեր են»:

– Իսկ ո՞վ է աշխատում այդ ձեռագրերի վրա, –հարցրեցի ես:

– Ես միայն պահպանում եմ այս ամբողջ հարստությունը: Ես ամեն ինչ անում եմ, որ թղթերը չդեղնեն: Պարզապես սիրում եմ այդ գրողին եւ բավական լավ գիտեմ նրան: Այս արկղների համարակալման մեջ տեսնում եմ ոչ թե սոսկ ինչ-որ թղթեր ու գրքեր, այլեւ մեծ մարդու հոգու եւ մարմնի մի մասնիկը: Իսկ այնպիսի հիմնարար հարցերով, ինչպիսիք են նրա ձեռագրերի վրա կատարվող աշխատանքը, դրանց հրատարակությունը, կարող են զբաղվել միայն իրավասու անձինք՝ գրողի անմիջական ժառանգները: Ես նրանց չեմ տեսել:

Եվ ես մտածեցի գրողի՝ «Վիլյամ Սարոյանը ծնվել է օտարության մեջ, Վիլյամ Սարոյանները պետք է ծնվեն եւ ապրեն հայրենիքում» խոսքերի մասին:

Անհրաժեշտ վերջաբան

Պատրաստվելով այսպես ասած հոբելյանական խոսք գրել նշանավոր գրողի մասին, ես սկսեցի փորփրել իմ արխիվը եւ հայտնաբերեցի 80-ական թթ. կեսերին ամերիկյան սփյուռքում շրջելիս իմ գրի առած ճամփորդական նոթերը: Այն ժամանակ գրառումներից շատերը դրվեցին «Ճանապարհ» գրքի հիմքում: Դրանք կարդալով, ես որոշեցի հրապարակել որոշ էջեր, որոնք թույլ են տալիս մի կողմից պատշաճը հատուցել հանճարեղ մարդու հիշատակին, մյուս կողմից, հավատարիմ մնալով ինձ հոգեհարազատ հրապարակախոսության սկզբունքին, առաջ քաշել Սարոյանի գրական ժառանգության ճակատագրի հարցը, որը ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլեւ համայն մարդկության պարծանքն է ու սեփականությունը:

Ժամանակին «Լիտերատուրնայա գազետայի» էջերում ինձ վիճակվեց առաջինը ընթերցող լայն զանգվածներին պատմել, որ Սարոյանը այդպես էլ չի հասցրել հրապարակել հսկայական թվով ավարտուն երկեր, այդ թվում 100-ից ավելի «խոշոր գործեր»: Այսօր ոչ միայն շարքային ընթերցողները, այլեւ սարոյանագետները զրկված են սարոյանական անկրկնելի աշխարհը լրիվ ծավալով ճանաչելու հնարավորությունից: Ըստ էության կողոպտված եւ աղքատացված է անգնահատելի համաշխարհային գրադարանի մի եզակի գրադարակ, որը քաղաքակրթության բաղկացուցիչ մասն է:

Ինչպես ինձ հաջողվեց պարզել, անդադար վիճող եւ նույնիսկ իրար կոկորդ կրծող ազգականները, կտակակատարները եւ պատահական մարդիկ հրապարակել են գրողի հսկայական ստեղծագործական ժառանգության չնչին մասը միայն: Մինչդեռ մեզ քիչ է հայտնի «հարյուրից ավելի խոշոր գործերի», բազմաթիվ ձեռագրերի, գեղանկարչական աշխատանքների, ընծայագրով գրքերի, լուսանկարների, նամակների եւ հանճարի մյուս անգին մասունքների ճակատագրի մասին: Քիչ բան է հայտնի նաեւ, թե այժմ ինչպիսի վիճակում է «արկղների Մոնբլանի» պարունակությունը: Պարտքն ու պատիվը մեզ պարտավորեցնում են ներգործուն կերպով մտածել ժամանակակիցների կողմից «բարի հանճար» անվանումն ստացած ստեղծագործողի ժառանգության հետագա ճակատագրի մասին:

Հենց այդ պատճառով ես դիմում եմ Հայաստանի նախագահին, հանրապետության վարչապետին առընթեր մշակույթի խորհրդին, թախանձագին կոչ անելով անհետաձգելի միջոցներ ձեռնարկել Վիլյամ Սարոյանի անչափ հարուստ գրական ժառանգությունը փրկելու համար: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է հանրապետության ԱԳՆ-ի մասնակցությամբ պետական հեղինակավոր հանձնաժողով ստեղծել գրողի արխիվի բոլոր «միավորների» հայտնաբերման եւ պաշտոնական գրանցման, հետագա մանրակրկիտ ուսումնասիրության ու համակարգման, ինչպես նաեւ դրանց հետագա ճակատագրի տնօրինման համար: Ժամանակը չի սպասում: Եթե մեր ժողովրդի մեծ զավակի անգին ստեղծագործությունները չփրկվեն, ապա մեզնից բացի ոչ ոք պատասխանատվություն չի կրի պատմության առջեւ:

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՇԱԽՄԱՏ

Հայաստանի պատանի շախմատիստների փայլուն հաղթանակը

Ստամբուլում անցկացված մանկական համաշխարհային շախմատի օլիմպիադայում հոյակապ հանդես եկան Հայաստանի ներկայացուցիչները: Պատանեկան շախմատի այս ստուգատեսին մասնակցում էին 26 երկրների հավաքականներ, որոնցում ընդգրկված էին մինչեւ 16 տարեկան խաղացողներ: Մրցումները անցկացվեցին շվեյցարական մրցակարգով, ինը տուրով:

Լեւոն Արոնյան

Գաբրիել Սարգսյան

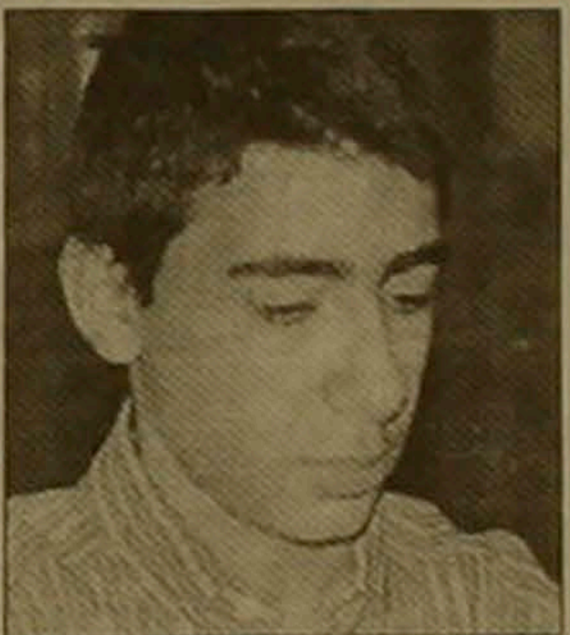
Վարուժան Հակոբյան

Տիգրան Պետրոսյան

Հայաստանի շախմատիստները, որոնք հանդես եկան Լեւոն Արոնյան, Գաբրիել Սարգսյան, Վարուժան Հակոբյան եւ Տիգրան Պետրոսյան կազմով, հենց սկզբից ստանձնեցին առաջատարի դերը եւ մինչեւ վերջ պահպանեցին այն: Հայաստանի ընտրանին պարտության մատնեց Լիտվայի, Սլովակիայի, Հնդկաստանի, Ուկրաինայի, Ռումինիայի, Վրաստանի, Իսրայելի, Իրանի հավաքականներին եւ միայն Ռուսաստանի թիմի հետ ոչ-ոքի ավարտեց իր հանդիպումը:

Միայն վերջին երկու տուրերի մասին չենք հասցրել պատմել մեր ընթերցողներին: Նշենք, որ դրանցում եւս Հայաստանի պատանի շախմատիստները հիանալի խաղացին: 8-րդ տուրում նրանք 2,5-1,5 հաշվով հաղթեցին Իսրայելի ուժեղ թիմին: Հետաքրքիր է, որ մեր թիմին հաղթական միավորը բերեց Տիգրան Պետրոսյանը, որը 4-րդ խաղատախտակի վրա առավելության հասավ Միխայիլ Բոտվիննիկի նկատմամբ: Այո, այս երկու թիմերի կազմերում հանդես էին գալիս իրենց կուռքերի անուն-ազգանունները կրող պատանի շախմատիստներ: Ի դեպ, Տիգրանը ոչ միայն թիմի, այլեւ օլիմպիադայի ամենակրտսեր մասնակիցներից էր:

Վերջին տուրում մեր տղաները «չոր» 4-0 հաշվով հաղթեցին Իրանի հավաքականին:

Հայաստանի հավաքականը 36 հնարավորից վաստակեց 27 միավոր եւ նվաճեց համաշխարհային օլիմպիադայի չեմպիոնի կոչումը:

Սա թիմի անդամների, մարզիչ Վլադիմիր Հայրապետյանի ջանասեր աշխատանքի արդյունքն է: Շնորհավորում ենք բոլորին: Չեմպիոններին գավաթ եւ ոսկե մեդալներ հանձնեց ՖԻԴԵ-ի գծով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը:

Երկրորդ մրցանակակիր Ուկրաինայի հավաքականը ետ մնաց ամբողջ 5 միավորով: Ուկրաինացի պատանիները չդիմացան մեր տղաների թելադրած բարձր տեմպին եւ վերջին երկու տուրերում զիջեցին, նախ Վրաստանի (1,5-2,5), ապա Իսրայելի (1-3) հավաքականներին:

Մեր թիմի տղաներից յուրաքանչյուրը լիովին նվիրվել էր պայքարին, հաղթելու բարձր նպատակին: Նշենք, թե նրանցից ով քանի միավոր բերեց հավաքականին (ըստ խաղատախտակների): Արոնյան 6,5, Սարգսյան 7,5, Հակոբյան 6, Պետրոսյան 7 միավոր: Գաբրիել Սարգսյանը հաղթող ճանաչվեց երկրորդ խաղատախտակի վրա, իսկ մեր մյուս տղաները արժանացան երկրորդ մրցանակների: Իհարկե, բոլորն էլ արժանի են գովեստի:

Թիմային առաջնությունից հետո անցկացվեց կայծակնային մրցաշար, որին մասնակցեցին ուժեղագույն 44 պատանիներ: Այստեղ եւս մեր շախմատիստները մրցակցությունից դուրս էին: 9 հնարավորից 8 միավոր վաստակելով հաղթող դարձավ միջազգային վարպետ Լեւոն Արոնյանը: Վարուժան Հակոբյանը բաժանեց 2-3-րդ տեղերը, իսկ Գաբրիել Սարգսյանը գրավեց 4-րդ տեղը:

ԾԱՆՐԱՄԱՐՏ

Չորս ոսկե մեդալ

Իսպանիայի Լա Կորունյա քաղաքում անցկացված Եվրոպայի 15-16 տարեկան պատանիների առաջնությունում հիանալի հանդես եկան Հայաստանի հավաքականի անդամները:

Արթուր Դանիելյանի (46 կգ քաշային կարգ) եւ Տիգրան Մարտիրոսյանի (50 կգ) հաղթանակների մասին արդեն հայտնել ենք: Հանրապետության ներկայացուցիչները հաջող ելույթներ ունեցան նաեւ մյուս քաշային կարգերում:

Մեր պատանիները եւս 2 չեմպիոնական ոսկե մեդալ նվաճեցին: 54 կգ քաշային կարգում վանաձորցի Արմեն Ղազարյանը հաղթեց՝ երկամարտի գումարով ցույց տալով 202,5 կգ արդյունք (92,5+110): Հայաստանի հավաքականին 4-րդ ոսկե մեդալը բերեց 64 կգ քաշային գյումրեցի մարզիկ Գեւորգ Դավթյանը՝ 257,5 կգ (117,5+140): Գեւորգը միաժամանակ ճանաչվեց եվրոպական առաջնության լավագույն ծանրորդ:

Թիմին արծաթե մեդալ բերեց գյումրեցի Արա Խաչատրյանը (59 կգ քաշային կարգ), որը երկամարտի գումարում բարձրացրեց 220 կգ (100+120) ծանրություն: Եվրոպայի փոխչեմպիոն դարձավ նաեւ Վեդիի ներկայացուցիչ Գեղամ Աթոյանը (76 կգ քաշային կարգ). Նրա արդյունքն է 277,5 կգ (127,5+150): Այս նույն քաշային կարգում հանդես եկավ նաեւ գյումրեցի Արամ Հայրապետյանը: Նա միայն 6-րդն էր՝ 262,5 կգ (120+142,5)

Եվրոպական առաջնության բրոնզե մեդալակիր դարձավ երեւանցի 70 կգ ծանրորդ, ՕՀՀՈՒ-ի սան Տիգրան Քամալյանը՝ 265 կգ (117,5+147,5): Գյումրեցի 83 կգ քաշային Ալեքսան Գասպարյանը բավարարվեց 9-րդ տեղով. նա իր համար բավականին համեստ արդյունք ցույց տվեց՝ 270 կգ (125+145):

Թիմային հաշվարկում Հայաստանի հավաքականը Եվրոպայի առաջնությունում գրավեց պատվավոր 2-րդ տեղը: Իսկ առաջինը Ռուսաստանի հավաքականն էր:

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Արսեն Ղազարյանի հաղթանակը

Ավարտվեց «Տուր դը Սեւան» բազմօրյա հեծանվավազքը, որն անցկացվում էր «Փրկենք Սեւանը» նշանաբանով:

Երկրորդ անգամ անցկացվող մրցումներում հանդես եկան 34 հեծանվորդներ: Իհարկե, պայքարին հետաքրքրություն էր հաղորդել Վրաստանի 8 մարզիկների մասնակցությունը:

Հեծանվավազքը բաղկացած էր համարյա 500 կմ ընդհանուր երկարություն ունեցող 4 փուլերից՝ Երեւան-Գավառ, Մարտունի-«Արեւիկ» մանկական առողջարան, «Արեւիկ»-Գավառ եւ Գավառ-Երեւան: Մրցումները բավականին լավ անցան, հեծանվավազքի մասնակիցներին ամենուր ողջունում, աջակցում էր Սեւանի ավազանի բնակչությունը: Իրոք մարզական տոնի վերածվեց հատկապես երրորդ փուլից հետո Գավառի տարածքում անցկացված օղակաձեւ խմբային վազքը (դուրս մնալով) Գավառի մարզպետ Ռուդիկ Դուկասյանը, Գավառի քաղաքապետ Ֆելիքս Ղարաբաղցյանը, ՀՀ հեծանվային սպորտի ֆեդերացիայի նախագահ, Դալիթաշենի համայնքապետ Ռուբեն Գեւորգյանը բազմաթիվ բնակիչների ներկայությամբ նվերներ հանձնեցին աչքի ընկած մարզիկներին:

Շատ բան որոշեց վերջին փուլը: Մրցատարածության դեռ սկզբում, որն անցնում էր Սեւանա լճի ափով, հիմնական խմբից պոկվեցին Արսեն Ղազարյանը, Մայիս Ամրեսյանը եւ Լեւան Մեքխիձեն: Սակայն այս վերջին երկուսը չդիմացան լարվածությանը ու զիջեցին, իսկ Ղազարյանը 1 րոպե 20 վայրկյան առավելություն ստացավ մյուս մասնակիցների նկատմամբ:

Հենց Արսեն Ղազարյանն էլ դարձավ «Տուր դը Սեւան» հեծանվավազքի հաղթող: Նրա ժամանակն է 6 ժամ 47 րոպե 38 վայրկյան: Երկրորդ տեղը գրավեց Վրաստանի ներկայացուցիչ Միխայել Մուրադովը (6.48.24), իսկ երրորդը Արմեն Գյոզալյանն էր (6.48.36)

ՇԱԽՄԱՏ

Հերթական մրցաշարը

Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տանն անցկացվեց արագ շախմատի ավանդական մրցաշար: Ամեն պարտիայում մրցակիցներից յուրաքանչյուրին տրվում էր 15 րոպե:

Շվեյցարական մրցակարգով անցկացվող մրցաշարին մասնակցեցին շուրջ յոթ տասնյակ շախմատիստներ, որոնց թվում էին երկու վարպետներ: Սակայն հաղթանակը կոչումով ավագներին բաժին չհասավ: Առաջին տեղը գրավեց Գեւորգ Հարությունյանը: Նա հաղթեց առաջին 8 հանդիպումներում եւ միայն վերջին տուրում պարտություն կրեց: Յոթ միավորով 2-5-րդ մրցանակային տեղերը բաժանեցին միջազգային վարպետ Մելիքսեթ Խաչիյանը, Արման Հայրապետյանը, Արտակ Մանուկյանը եւ Համլետ Հովհաննիսյանը:

Ա. Ն.

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Հրաժարվում են մեկնել Մոսկվա

Բրյուսելում անցկացված աշխարհի գավաթի «Ոսկե լիգայի» հերթական փուլում մի շարք բարձր արդյունքներ գրանցվեցին:

Տղամարդկանց 3000 մ վազքատարածությունում մրցաշրջանի լավագույն արդյունքով 7 րոպե 25,11 վայրկյան, հաղթեց եթովպացի Հայլե Գեբրասելասիեն: Այժմ նա եւ եւս երեք մարզիկներ հույս ունեն, հաղթելով նաեւ մնացած փուլերում, նվաճել 1 մլն դոլար պարգեւավճարը:

Նրանցից է մեկ այլ աֆրիկացի վազորդ Հիշամ էլ Գերուժը (Մարոկկո), որը առաջին տեղը գրավեց 1500 մ վազքատարածությունում 3 րոպե 29,68 վայրկյան արդյունքով: Բոլոր փուլերում հաղթանակներ են տարել ԱՄՆ-ի երկու ներկայացուցիչներ Բրայան Բրոնսոնը (400 մ արգելավազք) եւ Մերիոն Ջոնսը (100 մ): Բելգիայի մայրաքաղաքում վերջինիս հիմնական մրցակցուհին Եվրոպայի չեմպիոնուհի Քրիստին Արրոնն էր, սակայն Ջոնսը ոչ մի հույս չթողեց նրան՝ հաղթելով 10,80 վայրկյան արդյունքով:

Տղամարդկանց արագավազքում նոր հաղթանակ տարավ Մորիս Գրինը (ԱՄՆ) 9.94 վրկ ժամանակով:

Կանանց հեռացատկի հատվածում հաջողությունն ուղեկցեց գերմանուհի Հայկե Դրեխսլերին:

Ձողացատկի մրցումներում փոքր ինչ անսպասելի էր ամերիկացի Ջեֆ Հարտվիգի հաղթանակը: Նա հաղթահարեց 5 մ 95 սմ բարձրությունը երկրորդ տեղում թողնելով Մաքսիմ Տարասովին (Ռուսաստան), որի արդյունքն է 5 մ 85 սմ:

Ռուսաստանի թեթեւ ատլետները կարողացան երեք մրցաձեւում հաղթել: Օլիմպիական կրկնակի չեմպիոնուհի Սվետլանա Մաստերկովան 1500 մ վազքատարածությունում կրկին առաջին տեղը գրավեց բացահայտ առավելությամբ (3 րոպե 58,95 վրկ): Եռացատկի մրցումներում հաղթող դարձավ Դենիս Կապուստինը (17 մ), իսկ բարձրացատկի հատվածում ուժեղագույնը Սերգեյ Կլյուգինն էր (2 մ 27 սմ):

«Ոսկե լիգայի» վերջին փուլն անցկացվելու է Մոսկվայում, սեպտեմբերի 5-ին: Բրյուսելում տեղի ունեցած մրցումների ժամանակ շուրջ 50 մարզիկներ հայտարարեցին, որ չեն մասնակցի Ռուսաստանի մայրաքաղաքում կայանալիք փուլին: Իրենց որոշումը նրանք պատճառաբանում են այդ երկրի տնտեսական վատ վիճակով, ինչի հետեւանքով իրենց ապահովությունը վտանգված է:

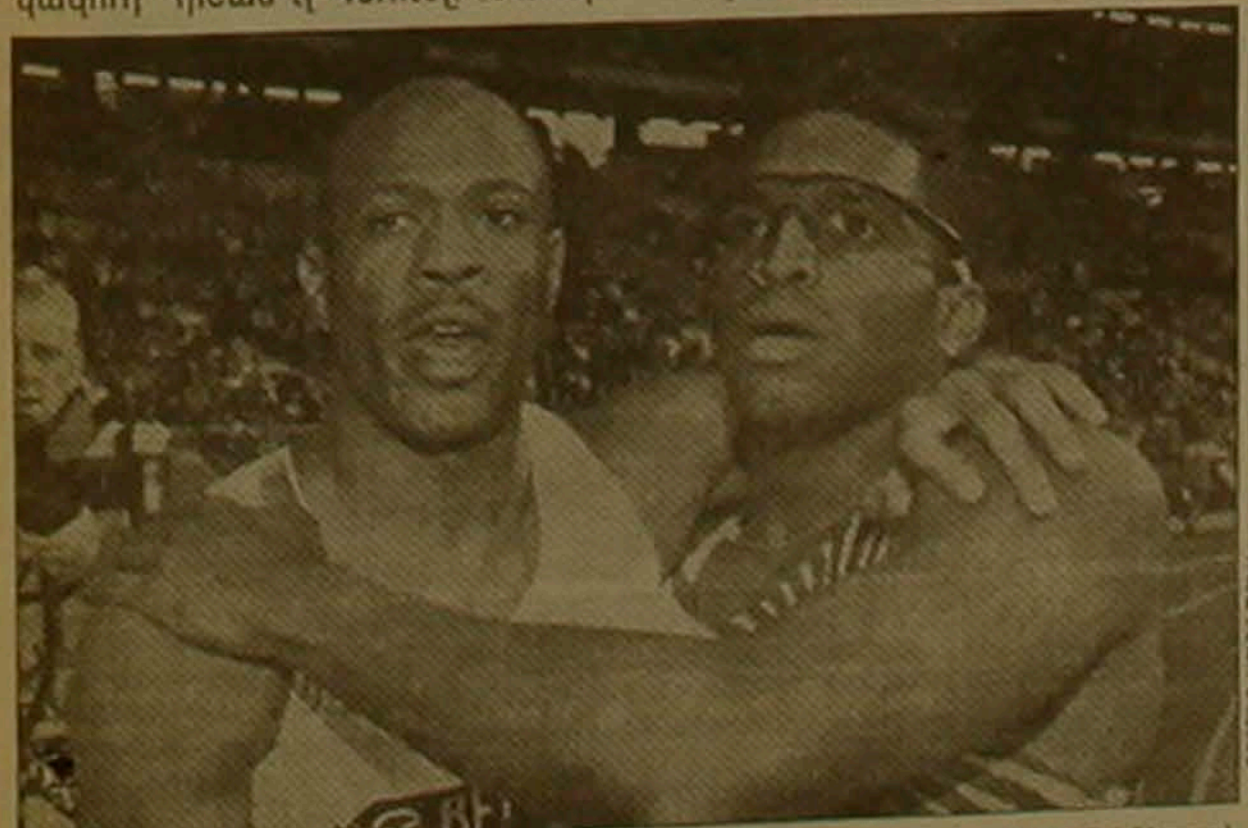
Մորիս Գրինը (ԱՄՆ) ձախից եւ Ատո Բոլդոնը (Տրինիդադ)

ՖՈՒՏԲՈԼ

Սուպերգավաթը՝ «Չելսիին»

Մոնտե Կառլոյում անցկացվեց եվրոպական ֆուտբոլային Սուպերգավաթի խաղ Չեմպիոնների լիգայի հաղթող Մադրիդի «Ռեալ» եւ Գավաթակիրների գավաթը նվաճած Լոնդոնի «Չելսի» թիմերի միջեւ:

Հանդիպումն ընդհանուր առմամբ անհետաքրքիր ընթացավ: Գուցե պատճառն այն է, որ երկու թիմերն էլ դեռ ձեռք չեն բերել իրենց լավագույն մարզավիճակը: Հանդիպումն ավարտվեց 1-0 հաշվով՝ հօգուտ անգլիական թիմի: Ամեն ինչ վճռեց ուրուգվայցի Գուստավո Պոյետի դիպուկ հարվածը: Պոյետն խաղի 63-րդ րոպեին փոխարինեց իտալացի Ռոբերտո դի Մատեոյին, իսկ 19 րոպե անց ստանալով մեկ այլ իտալացու՝ Ջանֆրանկո Զոլայի փոխանցումը, գնդակն ուղարկեց «Ռեալի» դարպասը:

Պայքարում են Քրիստիան Կարեմբյոն («Ռեալ») եւ Ֆրանկ Լեբյոֆը («Չելսի»)

Այսպիսով, Սուպերգավաթը նվաճեց «Չելսին»:

ԲԱԺԻՆԸ Վ[illegible]ՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ Ա[illegible]ՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԵՐԵՎԱՆ

Հրանտ Խաչատրյան. Քաղաքական խորհրդի միաձայն առաջարկությունները որեւէ մեկի համար դժվար կլինի մերժել

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ նախագահին առընթեր Քաղաքական խորհրդի ստեղծումը, Հրանտ Խաչատրյանի գնահատմամբ, քաղաքական ուժերի նվաճում է եւ ՀՀ նախագահի լայնախոհության ու ազատամտության արտահայտություն: «Հայաստանում ազդեցիկ ուժերի առաջնորդների մի սեղանի շուրջ նստելու անհրաժեշտությունը շատ վաղուց էր զգացվում», նշեց Քաղաքական խորհրդի գործադիր քարտուղար, «Սահմանադրական իրավունք» միության նախագահ Հրանտ Խաչատրյանը:

Նրա կարծիքով, լավ կազմակերպվելու դեպքում Քաղաքական խորհուրդը կարող է բարոյահոգեբանական առումով լուրջ ճնշումներ առաջացնել իշխանության այսօրվա բոլոր օղակների վրա, որի դեպքում այնքան էլ կարեւոր չի լինի արդեն այն հարցը, ունի՞ խորհուրդը գործադիր ֆունկցիաներ, թե՞ ոչ: Միաժամանակ նա չբացառեց, որ Քաղաքական խորհուրդը կարող է ուղղակի չաշխատել «կախված հասարակության իրական իրավիճակից»: «Շարունակությունն արդեն կախված է կուսակցություններից, նրանց մասնակցության չափից ու ձեւից», նշեց Հ. Խաչատրյանը:

Ըստ նրա, Խորհրդում կարող է քննարկվել Հայաստանի ներքին եւ արտաքին կյանքի բոլոր ոլորտներին վերաբերող ցանկացած հարց առանց սահմանափակումների: Դա ապահովում է Քաղաքական խորհրդի ստեղծման մասին ՀՀ նախագահի հրամանագիրը, որում չկա քննարկվելիք հարցերի որեւէ սահմանափակում: Քաղաքական խորհրդի անդամ կուսակցությունները հնարավորություն ունեն այս կամ այն խնդրի վերաբերյալ անցկացնել ուսումնասիրություններ, վերլուծություններ, ձեւակերպել դրանց արդյունքները, մշակել քաղաքացիների եւ հասարակական կազմակերպությունների կողմից արվող առաջարկությունները, ամփոփել դրանք եւ որպես խորհրդատվություն եւ երաշխավորություններ ներկայացնել հանրապետության նախագահին: «Քաղաքական խորհրդի, հատկապես միաձայն, ընդունված երաշխավորություններն ու առաջարկությունները կարող են այնքան ազդեցիկ լինել, որ դժվար կլինի որեւէ մեկի համար մերժել», ասաց Քաղաքական խորհրդի գործադիր քարտուղարը:

Հայաստանի կառավարությունը մեծ նշանակություն է տալիս Չինաստանի հետ առեւտրա-տնտեսական համագործակցությանը

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օգոստոսի 29-ին տեղի ունեցավ ՉԺՀ Ցզյանսու նահանգի կառավարական պատվիրակության եւ ձեռնարկատերերի խմբի հանդիպումը ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի եւ ՀՀ կառավարական հանձնաժողովի հետ:

Հանդիպման ընթացքում ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Գ. Նանագուլյանն ընդգծեց, որ ՀՀ կառավարությունը մեծ նշանակություն է տալիս ՉԺՀ-ի հետ առեւտրա-տնտեսական համագործակցության զարգացմանը: Համագործակցության հաստատման նպատակով ՉԺՀ պատվիրակությունը կայցելի Հայաստանի արդյունաբերական համալիրի առավել հետաքրքրություն ներկայացնող ձեռնարկություններ (ռադիոէլեկտրոնիկա, քիմիական, վերամշակող արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն):

Գ. Նանագուլյանն ընդգծեց, որ արդեն կոնկրետ քայլեր են արված Չինաստանի եւ Հայաստանի միջեւ համագործակցության հաստատման ուղղությամբ: ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությունը եւ չինական MCC (China Metallurgical construction Group) կորպորացիան արծանագրություն են ստորագրել լեռնային մետալուրգիայի բնագավառում խոշորագույն ծրագրի իրականացման մասին:

Ինչպես նշեց Ցզյանսու նահանգի ժողովրդական ներկայացուցիչների ժողովի մշտական հանձնախմբի նախագահ եւ Չինաստանի Ցզյանսու նահանգի ժողովրդական կառավարության խորհրդական Ցաո Խունմինը, Ցզյանսու նահանգը առաջատար է համարվում գյուղատնտեսության, գիտության, տեխնիկայի եւ մշակույթի բնագավառում: Նահանգի տարեկան առեւտրական շրջանառությունը կազմում է 23 մլրդ 900 մլն ԱՄՆ դոլար, արտահանման ծավալը 15 մլրդ 300 մլն դոլար, օտարերկրյա կապիտալ ներդրումների ծավալը 30 մլրդ 30 մլն դոլար: ՀՆԱ տարեկան աճը կազմում է 12 տոկոս, ֆինանսական եկամտինը միջինը 15 տոկոս: 1998 թ. առաջին կիսամյակում ՀՆԱ-ն արդեն ավելացել է 8 տոկոսով: Ցզյանսու նահանգի բնակչությունը կազմում է 71 մլն մարդ, զբաղեցրած տարածքը 100 հազ. 200 քառ. կմ:

Հանդիպմանը ներկա էին Հայաստանի արդյունաբերական համալիրի ձեռնարկությունների տնօրեններ, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ներկայացուցիչներ:

Չինաստանի պատվիրակությունը Հայաստանում կգտնվի մինչեւ սեպտեմբերի 2-ը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սահմանախախտներն, ըստ երեւույթին, մոլորվածներ են

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մեկ բանգլադեշցի եւ չորս պակիստանցի սահմանախախտները, որոնք օգոստոսի 28-ին կալանվել էին «Արմենիա» զորախմբի Արտաշատի սահմանապահ ջոկատի կողմից, դեռեւս Արտաշատում են: Արարատի դատախազի որոշումով նրանք այնտեղ կմնան եւս վեց օր՝ մինչեւ հետաքննության ավարտը, որի ընթացքում վերջնականապես կճշտվի, թե ովքեր են եւ ինչ նպատակով են անցել Հայաստանի պետական սահմանը: Դրանից հետո միայն պարզ կլինի, թե ինչպես վարվել նրանց հետ: Սահմանախախտները իրենց հետ զենք կամ կասկածելի իրեր չեն ունեցել: Առայժմ, ինչպես հավաստի աղբյուրներից տեղեկացավ Արմենպրեսի թղթակիցը, նրանց մասին հնարավոր է եղել պարզել հետեւյալը. տուրիստական հրավերներով պատրաստվել են Ստամբուլ գնալ, համարյա անգրագետ են, մասնագիտությամբ՝ դերձակներ: Ըստ իրենց իսկ պատմածի (նրանց հետ հաղորդակցությունը եղել է ուրդու լեզվով), Թուրքիայում իրենց ծեծել են, թալանել եւ ցույց տվել Հայաստանի սահմանի կողմը՝ ասելով, թե Ստամբուլն այս կողմում է: Ըստ նույն աղբյուրի, դժվար թե սահմանախախտները որեւէ այլ նպատակով Հայաստան մտած լինեն:

Կվերանորոգվի Իջեւան-Այրում ճանապարհը

ԵՐԵՎԱՆ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սեպտեմբերից կսկսվեն Իջեւան-Այրում ճանապարհահատվածի նորոգման աշխատանքները: Այս հանձնարարությունը Տավուշի մարզի տրանսպորտային ձեռնարկությունների տնօրենների հետ աշխատանքային խորհրդակցության ժամանակ տվել է ՀՀ տրանսպորտի նախարար Երվանդ Զախարյանը: Օգոստոսի 28-ին նա առաջին անգամ եղավ Տավուշի մարզում, հանդիպում ունեցավ նախարարության համակարգի ձեռնարկությունների աշխատակիցների հետ, հետաքրքրվեց նրանց հուզող խնդիրներով: Դժգոհությունները հիմնականում վերաբերում էին զբաղվածության բացակայությանը, քաղաքային եւ միջհամայնքային ճանապարհների անմխիթար վիճակին: Նախարարը խոստացավ, որ կաշխատի հնարավորինս տեր կանգնել իրավիճակին, բարվոքելու կամք դրսեւորել:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

լորաբուծական ֆերմա փակ ցիկլով ամսական 5000 լոր արտադրական ծավալով:

Հեռ.՝ 45-44-56

ISIC ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՏՈՄՍ

Հայաստանի ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբում (HUJ) կամավորական աշխատանքների ծառայությունում ստացվել է 1999 թ. միջազգային ուսանողական քարտ: Այն հնարավորություն է տալիս զեղչ գներով օգտվել տարբեր ծառայություններից:

Ցանկացողները կարող են դիմել Ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբ:

Հասցե. Կորյունի 19ա

Հեռ. 52-27-72, 52-27-88

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կորել է «Սեւան» ՍՊԸ-ի Սեբաստիա 123 հասցեում գործող մանրածախ առեւտրի խանութի ապրանքների եւ նրանց գների գրանցման գիրքը: Համարել անվավեր:

THE EURASIA FOUNDATION
YEREVAN OFFICE

announces openings for following positions

Program officer

(A) Private Sector Issues

Senior position for mature individual; leads grant proposal analysis in the areas of business development, business and economics education and management training, and helps to design strategies in these spheres.

Qualifications: Strong analytical skills and excellent judgment. Masters degree, preferably in business or economics or in public policy with an emphasis on private sector issues. Knowledge about needs and achievements in economic reform in Armenia. Recent involvement in private sector development in the NIS a plus. Fluency in written and spoken English, Russian and Armenian, and computer skills.

(B) Public Sector Issues

Senior position for mature individual; leads grant proposal analysis in the areas of public administration, media, electronic communications, and NGO sector development, and helps to design strategies in these spheres.

Qualifications: Strong analytical skills and excellent judgment. Masters degree, preferably in law, public administration, or journalism, or in public policy focusing on one of the above areas. Knowledge about needs and achievements in media, law and/or municipal reform in Armenia. Recent experience in public sector development work in the NIS a plus. Fluency in written and spoken English, Russian and Armenian, and computer skills.

Grants Manager

Responsible position for experienced, detail-oriented person. Assesses the legal eligibility of grant applicants as well as their internal structure and accounting and administrative procedures. Maintains direct contact with grantees, including developing grant agreements, arranging and executing site visits and monitoring all financial reports.

Qualifications: Masters in Business Administration or Law Degree, or their equivalent. Accounting/banking background and monitoring experience desirable; English, Russian and Armenian language proficiency; excellent computer skills including database, accounting software and word processing skills. Prior experience in responsible administrative position, preferably in financial or legal sector; excellent judgement; team work attitude; ability to work well with a wide variety of people and to work under pressure.

TO RESPOND

Applicants should submit a letter of interest and resume before *September 11, 1998 to:*

Regional Director, Caucasus
The Eurasia Foundation
22 Isahakian Street, Suite 11
Yerevan, Republic of Armenia
Ph. 52-24-95, 58-55-98, AT&T/fax 151-824;
E-mail: eurasia@eurasia.am

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ննջասենյակի կահույք «Լյուդովիկոս XVI», փակ վիճակում, *հեռ.* 53-57-88

Մարինա

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ

1 սենյականոց բնակարան 15-16 թաղամասերում, կամ ավանում:

Հեռ.՝ 45-44-56

ԱՐՍԵՆԻՆ

Ազգ ՕՐԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՎԵՔ

1998 թ. սեպտեմբերի 1-ից կարող եք «Ազգ» բաժանորդագրվել զեղչ գներով, Հայմամուլի կրպակներում կամ Հայփոստի բաժանմունքներում:

ԶԵՂՉ ԳՆԵՐՈՎ

Ամսական բաժանորդագրություն՝
~~2100~~ 2000 դր.

Եռամսյա բաժանորդագրություն՝
~~6300~~ 5000 դր.

Վեցամսյա բաժանորդագրություն՝
~~12600~~ 9000 դր.

«ՍՓՅՈՒՌՔ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) ★ տեղեկագրերով ★ մագնիսական սկավառակներով ★ INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Զինուժ Մեդ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 896. Տպաքանակը 3500. Ստորագրված է տպագրության 31.08.1998. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@